

ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΟΥ ΑΠΘ

7^ο Πανελλήνιο Θεατρολογικό συνέδριο
<https://www.thea.auth.gr/theatrologiko-synedrio/>

«Το θέατρο και οι τέχνες του: ιστορία, θεωρία και πράξη»
Θεσσαλονίκη, 27 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 2023

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 Σεπτεμβρίου 2023

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2023.....4

8^η Συνεδρία 9:00 – 10:304

Κείμενο και παράσταση: σύγχρονοι διάλογοι 4

Βασιλικό θέατρο (κεντρική σκηνή) 4

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΣΙΒΕΤΙΔΟΥ «Παρά-μυθικές γραφές και σύγχρονες αναζητήσεις»4

ΛΙΝΑ ΡΟΖΗ «Ξαναγράφοντας τους τόπους της λογοτεχνικής παράδοσης: τα σκηνικά ταξίδια της ομάδας ‘bijoux de kant’»4

ΣΟΦΙΑ ΦΕΛΟΠΟΥΛΟΥ «Το χαρτί και η σκηνή. Η περίπτωση του Édouard Louis»5

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ «Ιατρικές Ανθρωπιστικές Επιστήμες και σύγχρονη θεατρική σκηνή: εξερευνώντας το στίγμα της ασθένειας»6

Θέατρο στην εκπαίδευση: ζητήματα θεατρικής αγωγής και διδασκαλίας 7

Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (φουαγιέ) 7

ΑΝΔΡΙΑΝΑ ΔΟΜΟΥΖΗ «Ο Κρητικός Μυθολογικός Κύκλος στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: μία περιπτωσιολογική μελέτη για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής»7

ΜΑΡΙΑ ΤΖΟΒΕΝΑΚΗ «Η μαθητική θεατρική παράσταση σε Λύκεια της Κύπρου: η επιλογή του έργου, η σύνθεση της ομάδας και ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού»8

ΕΛΕΝΗ ΜΟΥΣΣΕΝΑ και ΦΩΤΕΙΝΗ ΨΑΘΑ «Θέατρο στην Εκπαίδευση: Προωθώντας τη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία στο σχολείο του 21ου αιώνα»8

ΚΛΕΙΩ ΦΑΝΟΥΡΑΚΗ «Θεατρική αγωγή και γραφή με τη συμβολή των ψηφιακών τεχνολογιών: εργαστηριακές συλλήψεις και μεταγραφές»10

9^η Συνεδρία 11:00 – 12:3010

Έμφυλες προσεγγίσεις 10

Βασιλικό θέατρο (κεντρική σκηνή) 10

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΡΙΤΣΑΤΟΥ «Νόρα ή Φατμέ; ‘ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση’ στην ελληνική σκηνή των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα»10

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΥ και ΑΙΜΙΛΙΑ ΒΑΛΒΗ «Από την πεζογραφία στο θέατρο: έμφυλες ταυτότητες στην παράσταση *Ψυχολογία συριανού συζύγου* σε σκηνοθεσία Γιάννη Λεοντάρη»11

ΕΛΕΝΗ ΓΚΙΝΗ «*Machinal* ή το τέλος των ψευδαισθήσεων: μια παραστασιολογική προσέγγιση μέσα από τη διαχρονική θεματική του φύλου.....13

ΙΟΥΛΙΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ «Καλλιτεχνικοί πειραματισμοί και επιτέλεση από μια φεμινιστική καλλιτεχνική συλλογικότητα στη Θεσσαλονίκη: η περίπτωση των ‘F.R.I.E.S’».13

Θέατρο στην εκπαίδευση: συζήτηση με την κοινωνία 15

Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (φουαγιέ) 15

ΜΥΡΤΩ ΠΙΓΚΟΥ-ΡΕΠΟΥΣΗ «Θέατρο και νεανική κουλτούρα: η περιβαλλοντική κρίση μέσα από τα μάτια των νέων ανθρώπων»15

ΕΛΕΝΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ «‘Μια μέρα της ζωής στην πόλη’: πολιτιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα θεατρικής συλλογικής δημιουργίας για εφήβους/ες μαθητές/ριες από τη θεατρική κολεκτίβα *Facta Non Verba*»15

ΑΝΤΡΗ Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ και ΕΛΕΝΗ ΠΟΛΥΒΙΟΥ «Σπόροι που φύτεψαν σε έρημο νησί: ένα πολυδιάστατο θεατρικό πρότζεκτ για έφηβους/ους στην Κύπρο»16

ΝΑΣΙΑ ΧΟΛΕΒΑ, ΗΡΩ ΠΟΤΑΜΟΥΣΗ και ΜΠΕΤΤΥ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ «Ισότιμες συνεργασίες εκπαιδευτικού-καλλιτέχνη στο ελληνικό σχολείο και η επίδρασή τους στο μαθητικό πληθυσμό»18

10^η Συνεδρία 12:30 – 13:3019

Αρχαικές αναγνώσεις 19

Βασιλικό θέατρο (κεντρική σκηνή) 19

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΣΤΑΜΑΤΟΓΙΑΝΝΑΚΗ «Το ελληνικό θέατρο στη συλλογή του Μάριου Πλωρίτη»19

ΜΑΡΙΑ ΧΑΜΑΛΗ «Αποκαθιστώντας την κυπριακή ιστορία επί σκηνής: η περίπτωση του *Οι γυναίκες επιστρέφουν*»20

ΜΑΡΙΣΙΑ ΦΡΑΓΚΟΥ «Προς μια αναζήτηση ενός φεμινιστικού αρχείου: το σκηνοθετικό έργο της Katie Mitchell»	21
Θέατρο στην εκπαίδευση: εστιάζοντας στο μουσείο	22
Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (φουαγιέ)	22
ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΕΝΑΚΑΚΗΣ, ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΚΑΝΑΡΗ, ΝΑΣΙΑ ΧΟΛΕΒΑ και ΜΑΡΙΑ ΚΟΛΤΣΙΔΑ «Θέατρο, εικαστικά και μουσείο: διαθεματικές παιδαγωγικές συνέργειες με επίκεντρο τη δημιουργικότητα και την κοινωνική ευαισθητοποίηση»	22
ΦΩΤΕΙΝΗ ΒΕΝΙΕΡΗ «Το μουσειακό θέατρο ως ζωντανή και ψηφιακή ερμηνεία: θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις»	24
ΑΡΙΑΔΝΗ ΥΦΑΝΤΗ «Το μουσείο ως σημαίνοντας χώρος δημοκρατικής έκφρασης στη Νεότερη Εποχή»	25
11^η Συνεδρία 14:30 – 16:00	26
Σύγχρονες προσεγγίσεις και προκλήσεις της παράστασης	26
Βασιλικό θέατρο (κεντρική σκηνή)	26
ΜΑΡΙΝΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ-ΤΑΚΗ «Νέες σκηνοθετικές προσεγγίσεις στο κυπριακό θεατρικό τοπίο (αρχές 21ου αιώνα)»	26
ΡΕΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ «Η επανεκκίνηση του θεατρικού συστήματος στην μετα - covid εποχή: προκλήσεις και κίνδυνοι»	27
ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΣΙΛΛΕΡ «Romeo Castellucci, Bros - Η ποιητική της βίας».....	28
ΜΑΡΚΙΑ ΛΙΑΠΗ «Η θεατρικότητα του χώρου και η δραματικότητα της performance: το παράδειγμα του <i>No Intermission</i> και <i>Seven deaths of Maria Callas</i> (2022)»	28
Μεταγλωττίσεις – οι τρόποι του κειμένου και οι τρόποι της σκηνής	29
Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (φουαγιέ)	29
ΙΩΑΝΝΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ «Σκηνικές αναπαραστάσεις της αποδημίας στα έργα του Ιάκωβου Καμπανέλλη και του Παύλου Μάτεσι: διασταυρώσεις, αναλογίες, υπερβάσεις».....	29
ΜΑΡΙΑ ΣΙΚΙΤΑΝΟ «Η Έννοια της Εργαστηριακότητας στη Θεατρική Ομάδα Σημείο Μηδέν και η Εργαστηριακή Δραματουργία του Σάμιουελ Μπέκετ»	30
ΖΩΗ ΛΥΡΑ «‘Film to Stage / Από την οθόνη σκηνή. Η λειτουργία της αφήγησης στο θέατρο και στον κινηματογράφο’. Μελέτη περίπτωσης: <i>Το Σπιρτόκουτο</i> του Γιάννη Οικονομίδη.....	31
ΜΑΡΘΑ ΚΟΣΚΙΝΑ «Μαθήματα θεάτρου από σκηνής, σε παραστάσεις της θεατρικής σεζόν 2022-23»	32
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	33
17:00-19:00, Αίθουσα Α1 (Κτίριο Εξαδακτύλου)	33
ΔΑΝΑΗ ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ «Συμμετοχικές Δομές Τέχνης ως Πλαίσιο Δημιουργίας Δημόσιου Χώρου και Χρόνου»	33
17:00-19:00, Αίθουσα Κινησιολογίας (Κτίριο Εξαδακτύλου)	34
ΣΤΕΛΛΑ ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΒΑ «Ψυχοσωματικοί κώδικες στην υποκριτική: Ένα βιωματικό εργαστήριο πάνω στο σταυροδρόμι του συστήματος κινησιολογικής ανάλυσης του Ρούντολφ Λάμπαν και της μεθόδου υποκριτικής του Μιχαήλ Τσέχωφ»	34

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2023

8^η Συνεδρία 9:00 – 10:30

Κείμενο και παράσταση: σύγχρονοι διάλογοι

Βασιλικό θέατρο (κεντρική σκηνή)

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΣΙΒΕΤΙΔΟΥ «Παρά-μυθικές γραφές και σύγχρονες αναζητήσεις»

Η επιστροφή της θεατρικής γραφής στον αρχαίο μύθο συνεχίζεται με ένταση στις μέρες μας. Στο δύσκολο παιχνίδι της μεταγραφής, που κινείται ανάμεσα στην επανάληψη και τη διαφορετικότητα, σε σταθερή σχέση με τον κοινωνικό λόγο και το βλέμμα στραμμένο στο τώρα και το αύριο, το νέο δημιουργείται στο χώρο της μνημονικότητας. Στην πρακτική του «αυτό και το άλλο», στη μετάβαση από το παλιό στο νέο, για την επανανοηματοδότηση του γνωστού, με επίκεντρο τον άνθρωπο, η διαχείριση του ευαίσθητου μηχανισμού της πρόσληψης –όπου θα εστιάσει η εισήγησή μου – αναδεικνύεται σε πρωταρχικό μέλημα των δημιουργών. Από το *Τλιον στις Μυκήνες* (2022) της Χρύσας Βλάχου, *Ερμιόνη* (2022) του Ανδρέα Στάικου, *Παρασκήνια στην κορυφή του Ολύμπου* (2022) της Ζωής Σαμαρά και *Παγωμένος κήπος* της Μαρίας Ευσταθιάδη (2007, 2022), είναι τα τέσσερα έργα του 21ου αιώνα, τα οποία, ενάντια ή δίπλα στον αρχαίο μύθο, συνθέτουν το *corpus* της εισήγησης μου. Στο πλαίσιο ενός πολυπολιτισμικού διαλόγου, με διαφορετική θεματική, τα έργα συναντώνται στην αναζήτηση κωδίκων για την αποτελεσματική πρόσληψη, ώστε, μέσω μιας στοχευμένης αισθητικής, η «πληροφορική πολυφωνία» της γραφής παρεμβαίνει στην πραγματικότητα και μετουσιώνεται σε μία πυκνότητα σημείων για να επικοινωνήσει με τον σημερινό θεατή.

Η **Αφροδίτη Σιβετίδου** είναι Ομότιμη καθηγήτρια ΑΠΘ, θεατρολόγος, έχει δημοσιεύσει βιβλία (*Το σύγχρονο δράμα: ο λόγος της σιωπής*, *Les voies de l'image théâtrale*, *Η θέαση της σιωπής στο θέατρο του Ανδρέα Στάικου*) και μελέτες σε ελληνικά και ξένα περιοδικά. Γράφει δοκίμια και λογοτεχνικές κριτικές. Οι γαλλικές εκδόσεις Classiques Garnier κυκλοφόρησαν, το 2016, συλλογικό τιμητικό τόμο, με τίτλο *Les Mots en spectacle*, *Mélanges en l'honneur d'Aphrodite Sivetidou*.

ΛΙΝΑ ΡΟΖΗ «Ξαναγράφοντας τους τόπους της λογοτεχνικής παράδοσης: τα σκηνικά ταξίδια της ομάδας 'bijoux de kant'»

Οι περισσότεροι μελετητές και ιστορικοί συμφωνούν ότι από τα πρώτα χρόνια της οικονομικής κρίσης ήδη, σε όλα τα πεδία της πολιτισμικής δραστηριότητας ξεκινά μια διαδικασία αναστοχασμού με αντικείμενο τη Μεταπολίτευση ως μια κουλτούρα με συγκεκριμένα πολιτισμικά γνωρίσματα.

Πρόκειται για διαδικασία που εκδηλώνεται σε ποικίλα πεδία, με διαφορετικές αφετηρίες και στοχεύσεις σε καθένα, διαδικασία που στρέφεται ξανά προς την ιστορία επανεξετάζοντας παλαιότερες βεβαιότητες και επιχειρώντας να αφηγηθεί από μια νέα οπτική τα παλαιά –εθνικά και πολιτισμικά– τραύματα (Τζιονας).

Το θέατρο συμμετείχε από την αρχή ενεργά στη διαδικασία αυτή, άλλοτε εκφράζοντας με διαφορετικά μέσα, είτε με άμεσο είτε με έμμεσο τρόπο, μια πολιτική θέση, άλλοτε επιστρέφοντας σε γνώριμα μνημονικά τοπία της πρόσφατης ιστορίας και σε τόπους της εθνικής αφήγησης. Η επιστροφή αυτή αποκρίθηκε σε μια βαθύτερη ανάγκη συλλογικής αυτογνωσίας και εκφράστηκε με διαφορετικούς τρόπους.

Σε κάποιες περιπτώσεις κυριάρχησε μια νοσταλγική ατμόσφαιρα, δίχως όμως να επιχειρείται μια εκ βαθέων αποδόμηση ή ακύρωση των «τόπων» που κληροδότησε η Μεταπολίτευση, σε κάποιες άλλες ενισχύθηκε η ειρωνική ή χιουμοριστική οπτική με απώτερο στόχο την ολοκληρωτική απομυθοποίηση των τόπων αυτών, ενώ υπήρξαν και πολλά παραδείγματα παραστάσεων στις οποίες προκρίθηκε μια αιρετική επαναπροσέγγιση των εθνικών τόπων με άξονα τη δυναμική της ετερότητας.

Από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής της, το 2010, η θεατρική ομάδα «bijoux de kant» συμμετέχει ενεργά στον αναστοχασμό αυτό. Η ανακοίνωση αυτή διερευνά τον τρόπο με τον οποίο η ομάδα διαχειρίζεται τα τοπία της εθνικής αφήγησης και εστιάζει στις παραστάσεις της με αφετηρία λογοτεχνικά κείμενα. Οι σκηνικές επιτελέσεις κειμένων της εθνικής λογοτεχνικής παράδοσης παίζουν ξεχωριστό ρόλο στη διαδικασία του αναστοχασμού την περίοδο που μας απασχολεί, καθώς τα κείμενα αυτά συγκροτούν ένα ξεχωριστό πεδίο, αλλά και μνημονικό τόπο, με ιδιαίτερο ειδικό βάρος.

Στις παραστάσεις της ομάδας τα κείμενα ξαναγράφονται, «τοποθετούνται σε ένα τοπίο πολυφωνικό και σύγχρονο» και μεταμορφώνονται μέσα από τη διαγώνια και αιρετική οπτική που, προτάσσοντας την ετερότητα, ακυρώνει την ομοιογένεια, οπτική που προκαλεί την «αναταραχή του αρχείου», όπως ορίζεται από τον Δημήτρη Παπανικολάου.

Η **Λίνα Ρόξη** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Τα διδακτικά και ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται γύρω από τις σύγχρονες τάσεις της ευρωπαϊκής και ελληνικής δραματουργίας, τη θεωρία και την ερμηνεία του θεάτρου και του πολιτισμού του 20ού και του 21ου αιώνα και ειδικότερα τα μοντέλα ανάλυσης που προέρχονται από διαφορετικά πεδία της θεωρητικής κριτικής.

Οι δημοσιεύσεις της αφορούν το μεταπολεμικό και το σύγχρονο ελληνικό και γαλλόφωνο θέατρο. Σε αυτές περιλαμβάνεται μία μονογραφία με θέμα τα μονολογικά θεατρικά έργα (*Τοπία μονολόγων στο σύγχρονο ελληνικό θέατρο*, Εκδόσεις Σοκόλη, Αθήνα 2021) και μία για το θεατρικό έργο του Bernard-Marie Koltès (*Ο χώρος της σκηνης και η γεωγραφία του σύγχρονου κόσμου στη δραματουργία του Μπερνάρ-Μαρί Κολτέζ*, Νεφέλη, Αθήνα 2011).

ΣΟΦΙΑ ΦΕΛΟΠΟΥΛΟΥ «Το χαρτί και η σκηνή. Η περίπτωση του Édouard Louis»

Με αφορμή την παράσταση της Ορχήστρας των Μικρών Πραγμάτων *Ποιος σκότωσε τον πατέρα μου* του Édouard Louis, σε σκηνοθεσία Χρήστου Θεοδωρίδη το Δεκέμβριο του 2022, σκοπεύω να ασχοληθώ με το πώς μία αυτοβιογραφική νουβέλα μεταφέρθηκε στη σκηνή (υπάρχει το προηγούμενο του ίδιου έργου από τους Thomas Ostermeier και Nicolas Nordey) και πώς μέσα από μία προσωπική ιστορία φωτίζεται η σύγχρονη κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα. Το κείμενο του Louis, *extrême contemporain*, όχι μόνο πολιτικό αλλά πολιτικοποιημένο και στρατευμένο, προβάλλει ξεκάθαρες θέσεις, καταγγέλλει συγκεκριμένες πολιτικές και πολιτικούς (κατονομάζοντάς τους), με την κοινωνία (και την οικογένεια) να λειτουργεί ταυτόχρονα ως θύμα και θύτης αυτών των πολιτικών, αποδεχόμενη ή δημιουργώντας και επιβάλλοντας στερεότυπα και καταπιεστικές συμπεριφορές.

Νομίζω πως υπάρχει μία εξέλιξη στη γραφή από την εποχή του Lagarce (με την προσωπική/εσωτερική στόχευση) σε αυτήν των Édouard Louis και Didier Éribon (αν και μη θεατρική – εύκολα δραματοποιήσιμη όμως – των δύο τελευταίων), με τον πιο καταγγελτικό λόγο και τη μείωση του υπαινικτικού στοιχείου, που να αποτελεί, ενδεχομένως, δραματουργικά και σκηνικά ένα υβρίδιο του θεάτρου ντοκουμέντο ή καλύτερα να μπορεί να ενταχθεί στη γενικότερη ομπρέλα του θεάτρου του πραγματικού. Το ίδιο το κείμενο, σύμφωνα με τον συγγραφέα του, θα μπορούσε να ήταν θεατρικό και θα είχε ενδιαφέρον να δούμε την πιθανή συγγένεια των δύο γλωσσών ή τον λόγο που προτιμά το ένα είδος από το άλλο.

Η **Σοφία Φελοπούλου** είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν στη νεότερη και σύγχρονη ευρωπαϊκή δραματουργία, στην εξέλιξη της δραματικής γραφής, στα σύγχρονα ρεύματα, στη θεωρία και την αισθητική του θεάτρου, στη σχέση κειμένου και σκηνης, καθώς και στο σύγχρονο ελληνικό θέατρο και τη σύγκρισή του με το ευρωπαϊκό.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ «Ιατρικές Ανθρωπιστικές Επιστήμες και σύγχρονη θεατρική σκηνή: εξερευνώντας το στίγμα της ασθένειας»

Τόσο η τέχνη όσο και η ιατρική χρησιμοποιούν αφηγηματικές τεχνικές και πρακτικές με σκοπό «να πουν μια ιστορία»: στην περίπτωση της ασθένειας, πρόκειται για την ιστορία του πάσχοντος ασθενούς. Ο ρόλος του θεάτρου και των παραστατικών τεχνών εν γένει καθίσταται κομβικής σημασίας, αφού η θεατρική σκηνή αποτελεί τον κατεξοχήν τόπο εξερεύνησης της δυαδικότητας (δηλαδή της σωματικότητας και της πνευματικότητας) της ασθένειας και του πάσχοντος σώματος. Για κάποιες ασθένειες, οι βιολογικές εκδηλώσεις, συχνά επώδυνες, εκφυλιστικές ή και επιθανάτιες, συνοδεύονται (ενίοτε και επισκιάζονται) από ιδιαίτερα έντονες ψυχικές προεκτάσεις και κοινωνικές απηγήσεις, με αποτέλεσμα το στίγμα να είναι για τους ασθενείς μεγαλύτερο από το κλινικό βάρος της ίδιας της ασθένειας. Με εφελτήριο τη μεθοδολογία των Ιατρικών Ανθρωπιστικών Επιστημών, στην παρούσα ανακοίνωση θα χρησιμοποιηθούν παραδείγματα παραστάσεων από τη σύγχρονη ευρωπαϊκή δραματουργία (Lars Norén, *Kliniken*, Denis Lachaud, *Ma forêt fantôme*, Θανάσης Τριαρίδης, *HIV*), προκειμένου να συζητηθούν οι προβληματισμοί που εγείρει το στίγμα της ασθένειας στο θέατρο. Καθώς το πάσχον ανθρώπινο σώμα ορίζεται για κάποιους άλλοτε ως προϊόν εξουσιαστικών σχέσεων και άλλοτε ως αντικείμενο επιτελέσεων ταυτοτήτων, η αφήγηση του στίγματος στη θεατρική σκηνή θέτει, μέσω της ασθένειας, ζητήματα ευαλωτότητας, διαχωρισμών, συγκρούσεων και διεκδικήσεων.

Η **Γεωργία Κανελλοπούλου** είναι αριστούχος απόφοιτος του Τμήματος Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και ασχολείται ερευνητικά με το πεδίο των Ιατρικών Ανθρωπιστικών Επιστημών (Medical Humanities). Το θέμα της διδακτορικής της διατριβής αφορά στην ανίατη ασθένεια στο σύγχρονο ευρωπαϊκό δράμα (κυρίως ελληνικό και γαλλικό). Είναι υποψήφια διδάκτωρ θεατρολογίας στο το Πανεπιστήμιο Université Sorbonne Nouvelle-PARIS 3, Institut de Recherche en Études Théâtrales, École Doctorale Arts et Média και στο Τμήμα Θεάτρου του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (συνεπίβλεψη). Παράλληλα είναι ιατρός, απόφοιτος της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, και εργάζεται ως Δερματολόγος – Αφροδισιολόγος στην Αθήνα.

Θέατρο στην εκπαίδευση: ζητήματα θεατρικής αγωγής και διδασκαλίας
Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (φουαγιέ)

ΑΝΔΡΙΑΝΑ ΔΟΜΟΥΖΗ «Ο Κρητικός Μυθολογικός Κύκλος στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: μία περιπτώσιολογική μελέτη για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής»

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει μια νέα πρακτική προσέγγιση για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Αφορά την περιπτώσιολογική μελέτη του Κρητικού Μυθολογικού Κύκλου και την πρόσληψή του ως παιδαγωγικό υλικό μετουσιωμένο σε θεατρικό παιχνίδι. Η ανάλυση της προσέγγισης αντλεί από τα αποτελέσματα της διδασκαλίας μου σε δημόσια δημοτικά σχολεία της Αθήνας κατά το σχολικό έτος 2021-2022 καθώς επίσης και κατά το τρέχον σχολικό έτος.

Το 'πείραμα του Μινώταυρου' εξερευνά πώς μπορεί η αρχαία ελληνική μυθολογία να διδαχθεί σε όλες τις τάξεις του δημοτικού για τις οποίες η Θεατρική Αγωγή αποτελεί υποχρεωτικό μάθημα (Α'-Δ'). Παραδοσιακά, η ελληνική μυθολογία εισάγεται και διδάσκεται εντατικά στην Γ' δημοτικού, όμως τα μέχρι τώρα αποτελέσματα αυτού του πειράματος δείχνουν ότι οι περίπλοκοι κώδικες της μυθολογίας μπορούν μέσω του θεατρικού παιχνιδιού να ενταχθούν και στις μικρές τάξεις (Α' και Β'). Επιπροσθέτως, στην Δ' δημοτικού, τα παιδιά μπορούν να ολοκληρώσουν πιο σύνθετες δράσεις θεατρικού παιχνιδιού χάρη στην ήδη εδραιωμένη γνώση του μύθου.

Η ανακοίνωση θα εξηγήσει τα στάδια και τη διάρθρωση αυτής της project-based πειραματικής θεματικής ενότητας που δημιούργησα για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής. Ενδεικτικά, θα αναλυθούν αρχικά τα διαφορετικά μέσα παρουσίασης (βίντεο, παιδικές διασκευές με θέμα τον Μινώταυρο, τον Θησέα και τη Μινωική Κρήτη) των κομβικών σημείων του μύθου, τα οποία εστιάζουν στη σχέση μεταξύ Αθήνας και Κρήτης καθώς και στην ύβρη του Μίνωα που οδήγησε στη δημιουργία του τέρατος. Έπειτα θα αναλυθεί η πρακτική εφαρμογή και τα μέσα πραγμάτωσης του θεατρικού παιχνιδιού που ονομάζουμε 'ο Λαβύρινθος'.

Τέλος, θα διατυπωθούν σκέψεις για την περαιτέρω εξέλιξη αυτού του πεδίου στο Θέατρο στην Εκπαίδευση.

Η **Ανδριάνα Δομούζη** είναι Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Αρχαίου Δράματος και Εκπαιδευτικός ΠΕ91.01. Αριστούχος απόφοιτος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ καθώς και του Τμήματος Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου του Νότιγγαμ (ΜΑ Αρχαίο Δράμα και Πρόσληψη). Διδάκτωρ Κλασικής Φιλολογίας (Αρχαίο Δράμα) του Πανεπιστημίου του Λονδίνου με ειδίκευση στην αποκατάσταση αποσπασματικών τραγωδιών του Ευριπίδη (με χρηματοδότηση της Ακαδημίας Αθηνών). Έχει διδάξει μαθήματα Κλασικής Φιλολογίας, Θεατρικών Σπουδών και Παραστατικών Τεχνών στα Πανεπιστήμια του Λονδίνου, Έσσεξ, Ουίντσεστερ και ΕΚΠΑ. Το πρώτο της επιστημονικό βιβλίο με τίτλο *Euripides' 'Melanippe Wise' and 'Melanippe Captive'. Introduction, Text and Commentary* θα κυκλοφορήσει από τον Walter de Gruyter, από τον οποίο θα κυκλοφορήσει επίσης και ο πρώτος τόμος που επιμελήθηκε με τίτλο *Tragedy Resurrected. Reconstructing, Adapting and Staging Lost Greek Tragedy*. Στα τέλη του 2023 εκδίδεται από τον Bloomsbury και ο δεύτερος τόμος που επιμελήθηκε με τίτλο *Artificial Intelligence in Greek and Roman Epic*. Έχει (συν)διοργανώσει επτά επιστημονικά συνέδρια.

ΜΑΡΙΑ ΤΖΟΒΕΝΑΚΗ «Η μαθητική θεατρική παράσταση σε Λύκεια της Κύπρου: η επιλογή του έργου, η σύνθεση της ομάδας και ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού»

Σε έρευνα που διεξήχθη σε πέντε Λύκεια της Λεμεσού κατά το διάστημα Οκτώβριος 2021-Απρίλιος 2022 εξετάστηκαν ερωτήματα όπως: ποιος είναι ο σκοπός της σχολικής παράστασης, από τι επηρεάζεται η επιλογή του έργου, ποιες είναι οι αρμοδιότητες του/της εκπαιδευτικού-σκηνοθέτη/τριας, αν και πώς στηρίζει η Διεύθυνση του σχολείου την προσπάθεια αυτή, με ποια διαδικασία διαμορφώνεται η σύνθεση της ομάδας, ποιο μοντέλο οργάνωσης και μεθόδους χρησιμοποιεί ο/η υπεύθυνος/η εκπαιδευτικός. Η έρευνα δομήθηκε σε τρεις φάσεις: α) λήφθηκαν συνεντεύξεις από πέντε εκπαιδευτικούς-σκηνοθέτες μαθητικών παραστάσεων, β) παρατηρήθηκαν πρόβες τεσσάρων θεατρικών ομάδων, γ) εφαρμόστηκε ένα θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα σε μία από τις ομάδες και εξετάστηκε κατά πόσο οι ασκήσεις αυτές βοήθησαν τα μέλη της ομάδας στην προετοιμασία της παράστασης.

Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό Taquette, χάρη στο οποίο τα αποτελέσματα κωδικοποιήθηκαν σε εβδομήντα εννέα κατηγορίες, οι οποίες ακολούθως συγχωνεύτηκαν ή ομαδοποιήθηκαν και στη συνέχεια δημιουργήθηκε ένας θεματικός χάρτης με εννέα τομείς. Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα ενός μέρους της ανάλυσης: αυτά που αφορούν την επιλογή του έργου, τον σχηματισμό της ομάδας και τον ρόλο του/της εκπαιδευτικού: μελετάται ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την επιλογή του έργου και εάν συμμετέχουν οι μαθήτριες/ές στη διαδικασία, εξετάζεται το πώς γίνεται η διανομή των ρόλων, εάν εκφράζεται δυσαρέσκεια από κάποια παιδιά εξαιτίας του ρόλου τους ή της απόρριψής τους στην ακρόαση και αν συμμετέχουν παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες ή παραβατική συμπεριφορά. Τέλος, διερευνώνται τα καθήκοντα των εκπαιδευτικών, οι προσδοκίες τους, η σχέση τους με τα παιδιά, το αν εφαρμόζουν θεατρικές ασκήσεις στις πρόβες και ποιες είναι αυτές, καθώς επίσης το αν απολαμβάνουν την όλη διαδικασία.

Η **Μαρία Τζοβενάκη** γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αθήνα. Είναι απόφοιτος του τμήματος της Νεοελληνικής Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης (2002) και κάτοχος Μεταπτυχιακού τίτλου Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου (2007). Εκπονεί τη διδακτορική της διατριβή με τίτλο «Η μαθητική θεατρική παράσταση σε Λύκεια της Κύπρου: ο σκοπός, η επιλογή του έργου, ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού-σκηνοθέτη/τριας, η σύνθεση της ομάδας, το μοντέλο οργάνωσης και η μέθοδος εργασίας» στο Τμήμα Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Frederick. Ταυτόχρονα, σπουδάζει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Εργάζεται ως φιλόλογος σε σχολεία της ιδιωτικής και δημόσιας Μέσης Εκπαίδευσης της Κύπρου από το 2003 μέχρι σήμερα και έχει αναλάβει την οργάνωση και τη σκηνοθετική επιμέλεια μαθητικών θεατρικών παραστάσεων σε Γυμνάσια και Λύκεια του νησιού.

ΕΛΕΝΗ ΜΟΥΣΣΕΝΑ και ΦΩΤΕΙΝΗ ΨΑΘΑ «Θέατρο στην Εκπαίδευση: Προωθώντας τη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία στο σχολείο του 21ου αιώνα»

Η ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού αλλά και η αποτελεσματική παιδαγωγική και διδακτική αντιμετώπισή του, αποτελεί ένα ζήτημα που απασχολεί τα εκπαιδευτικά συστήματα σε παγκόσμιο επίπεδο. Η σύγχρονη διδακτική πρακτική αναδεικνύει την διαφοροποιημένη διδασκαλία ως μια καινοτόμο διδακτική μέθοδο, με στόχο την αποτελεσματική μάθηση για τον κάθε μαθητή/τρια μέσα στην τάξη. Η διαφοροποιημένη διδασκαλία λαμβάνοντας υπόψη τις ξεχωριστές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριων

και μέσω των ειδικά σχεδιασμένων στρατηγικών διδασκαλίας οδηγεί στη βελτιστοποίηση της μάθησης για όλους.

Η διδασκαλία και η μάθηση μέσω της τέχνης και ειδικότερα του θεάτρου στην εκπαίδευση κινείται στις ίδιες θεωρητικές αρχές με αυτές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, καθώς διασφαλίζει ότι τα μαθησιακά στυλ των μαθητών αντιστοιχούν στις κατάλληλες στρατηγικές διδασκαλίας, γεγονός που οδηγεί σε αύξηση της μαθησιακής εμπειρίας, των επιδόσεων και των επιτευγμάτων των μαθητών. Επιπλέον, επιτρέπει στους μαθητές να εξερευνήσουν εναλλακτικούς τρόπους επικοινωνίας και ανάπτυξης της δημιουργικής σκέψης. Το θέατρο στην εκπαίδευση και οι τεχνικές του, είτε ως αυτόνομο διδακτικό αντικείμενο, είτε ως εναλλακτικό εργαλείο διδασκαλίας διαφόρων γνωστικών αντικειμένων, αποτελεί μια διδακτική προσέγγιση με θετικές επιδράσεις στη γνωστική, κοινωνική, συναισθηματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών. Πρόκειται για ένα πολυαισθητηριακό τρόπο μάθησης που εμπλέκει ολιστικά τον μαθητή στη μαθησιακή διαδικασία δημιουργώντας μια γέφυρα ανάμεσα στην διδακτέα ύλη και στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων.

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να αναδείξει τα οφέλη του συγκερασμού των δύο αυτών παιδαγωγικών μεθόδων, του θεάτρου στην εκπαίδευση και της διαφοροποιημένης διδασκαλίας για την επίτευξη καλύτερων μαθησιακών εμπειριών. Πιο συγκεκριμένα, θα παρουσιαστούν σχετικές εκπαιδευτικές εφαρμογές που υλοποιήθηκαν σε τμήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα δείχνουν την παιδαγωγική αξία της διαφοροποιημένης διδασκαλίας μέσω του θεάτρου ώστε οι μαθητές/τριες να έχουν πρόσβαση στο περιεχόμενο, να επεξεργάζονται τη μάθησή τους, να δημιουργούν προϊόντα και να εργάζονται σε ένα παραγωγικό και υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον που οδηγεί σε θετικά μαθησιακά αποτελέσματα.

Η **Φωτεινή Ψαθά** είναι θεατρολόγος και φιλόλογος Ισπανικής Γλώσσας. Κατέχει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στα «Εκπαιδευτικά Προγράμματα» από το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, ΠΑ.ΠΕΛ. Οι βασικές της σπουδές πραγματοποιήθηκαν στο Τμήμα Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ και στην Ισπανική Γλώσσα και Φιλολογία, της Φιλοσοφικής Σχολής, ΕΚΠΑ. Είναι υποψήφια Διδάκτωρ του Τμήματος Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πα.Δ.Α. Μιλά άριστα δύο ξένες γλώσσες (Αγγλική, Ισπανική) και είναι κάτοχος Β επιπέδου ΤΠΕ και ECDL. Εργάζεται ως εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής από το 2002, ενώ έχει διατελέσει Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων στη ΔΠΠΕ Δυτικής Αττικής. Τα τελευταία χρόνια είναι αποσπασμένη στο ΤΑΦΠΠΗ του Πα.Δ.Α. Έχει εργαστεί ως μεταφράστρια, ως εμψυχώτρια Θ.Π. σε παιδικούς σταθμούς και δήμους και ως σκηνοθέτης. Έχει εμπειρία ως επιμορφώτρια σε επιμορφωτικά προγράμματα του ΙΕΠ και έχει πολλές συμμετοχές σε ευρωπαϊκά προγράμματα. Σε ερευνητικό επίπεδο είναι μέλος της ερευνητικής ομάδας του Εργαστηρίου Ψυχοπαιδαγωγικών Ερευνών στην Προσχολική Ηλικία, ΤΑΦΠΠΗ του ΠαΔΑ.

Η **Ελένη Μουσένα** είναι Πολιτικός Επιστήμων και Εκπαιδευτικός, Διδάκτωρ Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Πατρών. Κατέχει, επίσης, Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Εκπαίδευση από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Οι βασικές της σπουδές πραγματοποιήθηκαν στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου και στο Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η εκπόνηση της Διδακτορικής της Διατριβής πραγματοποιήθηκε με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ). Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην Πολιτότητα (Citizenship Education), τα Αναλυτικά Προγράμματα και τη Διδακτική Επικοινωνία, καθώς και την Ανάλυση Λόγου σε εκπαιδευτικό πλαίσιο. Στο Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής διδάσκει από το 2005 ως Επιστημονικός Συνεργάτης και το 2017 εκλέχθηκε Επίκουρη Καθηγήτρια και το 2022 εξελέχθηκε στο βαθμό της Αναπληρώτριας Καθηγήτριας. Έχει εργαστεί ως Εμπειρογνώμων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για θέματα ποιότητας στην

Εκπαίδευση (2012-2015) και ως Σχολική Σύμβουλος Προσχολικής Αγωγής στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2007-2017). Υπήρξε εκπρόσωπος του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (ΕΣΥΠ) και αναπληρωματικό μέλος στο Συμβούλιο της Αρχής Διασφάλισης Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (ΑΔΙΠΠΔΕ) (2014-2017). Συνεργάζεται με Διεθνείς Οργανώσεις και Οργανισμούς για θέματα εκπαίδευσης και είναι μέλος ελληνικών και διεθνών επιστημονικών εταιρειών και επιστημονικών επιτροπών συνεδρίων, και κριτής άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά. Έχει δημοσιεύσει εργασίες της σε βιβλία και επιστημονικά περιοδικά.

ΚΛΕΙΩ ΦΑΝΟΥΡΑΚΗ «Θεατρική αγωγή και γραφή με τη συμβολή των ψηφιακών τεχνολογιών: εργαστηριακές συλλήψεις και μεταγραφές»

Στην παρούσα ανακοίνωση θα διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους οι δημιουργικές διεργασίες διδασκαλίας της θεατρικής γραφής αλληλεπιδρούν με εκείνες της θεατρικής αγωγής ως προς τη σύλληψη, τη δοκιμή και τη συγγραφή πρωτότυπων θεατρικών κειμένων ή τη δημιουργική μεταγραφή και διασκευή λογοτεχνικών, κινηματογραφικών και θεατρικών έργων. Η επαυξημένη χρήση των Web 2.0 εργαλείων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (σύγχρονης και ασύγχρονης) έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη συνεργατικών και ατομικών δεξιοτήτων online δημιουργικής και θεατρικής γραφής σε διαφορετικά στάδια διδασκαλίας ή πρόβας, ενισχύοντας τον πειραματισμό και τη σύνθεση με την εφαρμογή ψηφιακών δεξιοτήτων διεπικοινωνίας χρηστών και προσεγγίσεων. Η συνεργατική και ατομική θεατρική γραφή στο πλαίσιο της θεατρικής αγωγής, καθώς και η εφαρμογή μεθόδων του θεάτρου/δράματος της διαδικασίας στο πεδίο της θεατρικής συγγραφής, ανοίγουν νέα "παράθυρα" επικοινωνίας και δημιουργίας θεατρικών κειμένων που προϋποθέτουν ή συνομιλούν με τους ψηφιακούς κώδικες και στη σκηνική αποτύπωσή τους. Παραδείγματα και έρευνες από το διεθνή χάρτη του ψηφιακού θεάτρου με έμφαση στην εκπαίδευση θα αποτελέσουν τον μίτο της «ψηφιακής Αριάδνης».

Η **Κλειώ Φανουράκη** είναι Επίκουρη καθηγήτρια Θεατρολογίας-Διδακτικής του θεάτρου στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σκηνοθέτις-Δραματουργός-Περφόρμερ.

Παρασκευή, 29 Σεπτεμβρίου 2023

9^η Συνεδρία 11:00 – 12:30

Έμφυλες προσεγγίσεις

Βασιλικό θέατρο (κεντρική σκηνή)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΡΙΤΣΑΤΟΥ «Νόρα ή Φατιμέ; ‘ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση’ στην ελληνική σκηνή των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα»

Γυναίκες βορειοευρωπαίες ή ανατολίτισσες; Άντρες επιστήμονες του Δυτικού κόσμου ή παραδοσιακοί κυνηγοί στην «καθ' ημάς Ανατολή»; Σκηνικοί ρόλοι στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, ως αντανάκλασεις κοινωνικών ζητημάτων. Αναζήτηση απαντήσεων σε

δραματουργικά διλήμματα, που συμβάλλουν σε κάποια ολοκλήρωση «ταυτοτήτων υπό διαπραγμάτευση» μέσα σε μια κοινωνία της Ετερότητας.

Η μελέτη εκκινεί από ελληνικά θεατρικά κείμενα ή/και παραστάσεις που προσλαμβάνουν, φιλτράρουν και εν τέλει αποτυπώνουν αυτές τις εξελίξεις, όπως: *Το γυναικοσυμβούλιον* (χρφ. 1898/1900) του Δημητρίου Γρ. Καμπούρογλου, *Η Χειραφέτησις* (1901) του Γ. Σουρή, *Η Νέα γυναίκα* (1907/1908) της Καλλιρρόης Παρρέν, *Η Πρωθυπουργίνα* (1908) του Τίμου Μωραϊτίνη, *Η χειραφετημένη* (1908) του Χρήστου Παπαζαφειρόπουλου, κ.ά. Επικεντρώνεται όμως, σε δραματουργικές επιλογές που συνδέονται με άλλες πηγές, που δημιουργούν ένα διαφορετικό παράδειγμα, που μοιάζουν να προσπαθούν να μετακινήσουν το ενδιαφέρον στην ανατολίτικη παράδοση, όπως είναι η ελάχιστα σχολιασμένη *Γυναίκα* (1911/1914) του Ιωάννη Πολέμη και *Η Ανατολίτισσα* (1918) του Παντελή Χορν.

Η περιορισμένη σκηνική και η ανύπαρκτη εκδοτική παρουσία του τελευταίου έργου σε αντίθεση με τις τρεις τυπωμένες μορφές και το πλήθος των παραστάσεων της *Γυναίκας* –όχι μόνο στην Αθήνα, αλλά και στις περιοδικές ελληνικών θιάσων στην Κωνσταντινούπολη, στη Σμύρνη, στην Αλεξάνδρεια, στο Κάιρο κ.ά.– για δύο δεκαετίες, τεκμηριώνουν ότι, το ξεχασμένο σήμερα μονόπρακτο του Πολέμη, που τοποθετεί στο κέντρο της σκηνης τη Φατμέ μια «γυναίκα της ερήμου», δημιούργησε ένα ανθεκτικό στον χρόνο κείμενο. Δεν είχαν την ίδια τύχη τα έργα που προαναφέρθηκαν και απασχόλησαν τη νεότερη έρευνα. Η μελέτη αποπειράται να αναδείξει τη σημασία αυτής της παραμελημένης πτυχής και να συζητήσει μερικούς τουλάχιστον από τους όρους που εξασφαλίζουν ή αποτρέπουν τη σκηνική αντοχή αυτών των κειμένων, στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα.

Η **Κωνσταντίνα Ριτσάτου** γεννήθηκε στο Ρέθυμνο. Είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπου διδάσκει από το 2005. Σπούδασε Παιδαγωγικά, Φιλολογία και Θεατρολογία στην Κρήτη και τη Θεσσαλονίκη. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην Ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου του 19ου και του 20ού αιώνα. Έχει εκδώσει τα βιβλία *«Με των Μουσών τον έρωτα...»*. *Ο Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής και το νεοελληνικό θέατρο*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2011 και *Ο Δημήτριος Γρηγορίου Καμπούρογλου και το ελληνικό θέατρο: στα χνάρια της Ιστορίας και της Παράδοσης*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2022. Ήταν επιστημονικά υπεύθυνη του ερευνητικού έργου: *Αποτυπώματα της παράδοσης στο νεοελληνικό θέατρο από τις αρχές της δεκαετίας του 1870 μέχρι τους Βαλκανικούς Πολέμους* (Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ 2015, <http://theatrokaiaparadosi.thea.auth.gr/>). Άρθρα και μελέτες της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και πρακτικά συνεδρίων.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΥ και ΑΙΜΙΛΙΑ ΒΑΛΒΗ «Από την πεζογραφία στο θέατρο: έμφυλες ταυτότητες στην παράσταση *Ψυχολογία Συριανού συζύγου* σε σκηνοθεσία Γιάννη Λεοντάρη»

Η μεταφορά της πεζογραφίας στο θεατρικό σανίδι αποτελεί χαρακτηριστική και γεμάτη προκλήσεις ενασχόληση των σύγχρονων σκηνοθετών ενώ τα ως επί το πλείστον διαχρονικά νοήματα και ζητήματα των λογοτεχνικών κειμένων μπορούν να αποκρυπτογραφηθούν στο μέγιστο βαθμό με τη βοήθεια θεωριών όπως αυτές της πρόσληψης ή ακόμη πιο εξειδικευμένα, για θέματα ερωτικών ή και κοινωνικών σχέσεων των ηρώων, όπως εκείνες των έμφυλων ταυτοτήτων. Στο διήγημα του Εμμανουήλ Ροΐδη *Ψυχολογία Συριανού συζύγου*, ο συγγραφέας ερμηνεύει ψ περισσότερο επικριτικά παρά συγκαταβατικά – τις πράξεις και τα κίνητρα του

συζύγου, τοποθετώντας τα στη δίνη διαχρονικά στερεοτυπικών αντιλήψεων περί των ερωτικών σχέσεων, σύμφωνα με τις οποίες ο έρωτας και ο γάμος ήταν δύο καταστάσεις που αντιμάχονταν αντί να συμπληρώνουν η μία την άλλη.

Στη θεατρική διασκευή του ομώνυμου έργου σε σκηνοθεσία του Γιάννη Λεοντάρη η μεταφορά της οπτικής γωνίας της αφήγησης από τον άνδρα στη γυναίκα – με το σύζυγο να περιέρχεται σε κατάσταση σιωπής και αφάνειας και τη Χριστίνα να λαμβάνει το δυναμικό ρόλο του αφηγητή παντογνώστη – πολλαπλασιάζει τις προοπτικές του ροϊδικού κειμένου. Με το θεατρικό μονόλογο η παρουσία του άνδρα, πλέον ως άλλου – ετέρου δηλώνεται μέσω της απουσίας του, θέτοντας και αίροντας ταυτόχρονα την ετερότητά του επί σκηνής και δημιουργώντας μετωνυμικές σχέσεις μεταξύ απόντος και παρόντος. Με επίκεντρο τη θέση του Λεοντάρη ότι «τα πάντα στο θέατρο διατηρούν ένα νήμα σύνδεσης με το παρόν της θεατρικής πράξης» και αξιοποιώντας τις εφαρμοσμένες στη συγκεκριμένη παράσταση θεωρίες πρόσληψης και διασκευής από την πεζογραφία στο θέατρο, έμφυλων ταυτοτήτων και ετερότητας, στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να φωτίσει τις πτυχές των εσωτερων σκέψεων του άνδρα συζύγου ως φύλο και όχι ως πρόσωπο μέσα από τα μάτια και τη φωνή της Χριστίνας ως εκπρόσωπο κάθε γυναίκας, αποδεικνύοντας τελικά το βαθμό στον οποίο οι έμφυλες ταυτότητες μπορούν να προσληφθούν κατά τη διασκευή ενός πεζογραφικού κειμένου σε θεατρική παράσταση.

Η Δέσποινα Γ. Κοσμοπούλου γεννήθηκε στην Αθήνα και είναι απόφοιτος της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Αριστούχος Διδάκτωρ του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, η Δέσποινα Κοσμοπούλου είναι μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και στο τμήμα Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Διδάσκει στο τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Επιπροσθέτως, η Δέσποινα Κοσμοπούλου έχει ως γνωστικό αντικείμενο τη θεατρολογία και εξετάζει το παγκόσμιο, ευρωπαϊκό, νεοελληνικό θέατρο και την αρχαία ελληνική τραγωδία μέσα από τις θεωρίες του θεάτρου και του δράματος. Είναι μέλος και ερευνήτρια του Εργαστηρίου Αρχαίας Ρητορικής και Δραματικής Τέχνης του τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, μέλος της Ελληνικής και Διεθνούς Σημειωτικής Εταιρίας, ερευνήτρια του Κέντρου Σημειολογίας του Θεάτρου, καθώς επίσης και μέλος της ομάδας υποστήριξης του Διεθνούς Analogio Festival που τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού. Συνεργάζεται με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού και συμμετέχει σε συνέδρια και επιστημονικά αφιερώματα. Μελέτες της έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικά και διεθνή περιοδικά, σε πρακτικά συνεδρίων και αυτοτελή έργα.

Εξέδωσε τα βιβλία:

- 1) *Πιραντέλλο και Ζενέ: Μία 'συνάντηση' στο τραγικό και το παράλογο*, Δρόμων, 2017
- 2) *Η διαλεκτική του χώρου και ο εγκλεισμός στο θέατρο*, Δρόμων, 2018
- 3) *Θεατρική γραφή και θεωρία του σημείου*, Δρόμων, 2020

Η Αιμιλία Βάλβη είναι ηθοποιός, απόφοιτη Δραματικής Σχολής Σύγχρονου Θεάτρου Αθήνας. Αριστούχος απόφοιτη του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ (2006) και αριστούχος μεταπτυχιακή απόφοιτη (2021) του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: «Θέατρο και Κοινωνία» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Ως ηθοποιός, (1999- 2023), έχει συνεργαστεί με: Απλό Θέατρο, Θέατρο του Νέου Κόσμου, ΚΘΒΕ, Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου, ΔΗΠΕΘΕ Κοζάνης, Φεστιβάλ Avignon OFF κ.ά. Ως ιδρυτικό μέλος της Θεατρικής Εταιρείας Πόλις (2001-2013) και υπεύθυνη δραματολογίου, ανέλαβε, τη δραματουργική επεξεργασία, τη συγγραφή και τη διασκευή θεατρικών έργων σε 13 παραστάσεις. Έχει διδάξει ως διδάσκουσα ΠΔ 407 (2020-21) τα μαθήματα «Αγωγή του θεατρικού λόγου» και «Υποκριτική και θεατρικό κείμενο» στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου καθώς και στο Δημόσιο ΙΕΚ Υποκριτικής Ναυπλίου (2022-σήμερα).

ΕΛΕΝΗ ΓΚΙΝΗ «*Machinal* ή το τέλος των ψευδαισθήσεων: μια παραστασιολογική προσέγγιση μέσα από τη διαχρονική θεματική του φύλου

Η εισήγηση στοχεύει στην προσέγγιση των όρων που διαμορφώνουν το κειμενικό και παραστασιολογικό υλικό του διαχρονικού έργου της Αμερικανίδας συγγραφέα Σόφι Τρέντγουελ, *Machinal* (1928). Θα εξεταστούν αφενός μεν οι θεματικές του ιστορικο-κοινωνικού πλαισίου της εποχής που γράφτηκε, το ντοκουμέντο ως πηγή έμπνευσης για τη συγγραφέα, η έννοια της ταυτότητας του κοινωνικού/βιολογικού φύλου και αφετέρου η ρηξικέλευθη –για την εποχή της δραματοουργίας– που συνενώνει υφολογικά το εξπρεσιονιστικό με το αυτο-αναφορικό στοιχείο και συγκροτεί ένα πεδίο πρόσφορο σε έρευνα και σκηνική αναπαράσταση. Με παραδειγματική αναφορά στην πρόσφατη σκηνοθεσία του έργου (ΘΟΚ-2022) από την ακαδημαϊκό και σκηνοθέτιδα Αύρα Σιδηροπούλου, θα καταδειχθεί πώς συνυπάρχουν σκηνικά το βιωμένο και το φαντασιακό, πώς η διαρκής παραλληλότητα των επεισοδίων που καταγράφονται στο έργο, ενισχύεται μέσω της τεχνολογίας της σκηνής (βιντεοπροβολές), πώς η κινησιολογία, η μουσική και οι ερμηνείες επικυρώνουν το *μηχανικό* χαρακτήρα του κειμένου, αναδεικνύουν την αναγκαιότητα της ρήξης –που προβάλλει η δημιουργός– με το ασφυκτικό πλαίσιο του καθωσπρεπισμού και επιρρώνουν τον αναστοχαστικό χαρακτήρα του Υποκειμένου σε σχέση με τις νόρμες του κοινωνικού φύλου. Η εισήγηση θα στηριχθεί στη μεθοδολογία της σημειολογικής ανάλυσης φωτίζοντας καίριες πτυχές του *ολικού θεατρικού λόγου* (κείμενο και παράσταση), έτσι όπως θίγονται μέσα από τις εσωτερικές και εξωτερικές συγκρούσεις των δραματικών προσώπων και της ενσάρκωσής τους στην σκηνή του 21ου αιώνα.

Η **Ελένη Γκίνη** είναι Διδάσκουσα Θεωρίας του Θεάτρου στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Είναι αριστούχος Διδάκτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας). Από το 2013 διδάσκει Ιστορία-Δραματολογία και Θεωρία του Θεάτρου στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (Τμήμα ΜΠΣ), ενώ έχει διδάξει και στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας (ΕΚΠΑ), Φιλολογίας και Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, στο Τμήμα Ισπανικής Γλώσσας και Πολιτισμού του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, στην Ανώτερη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών. Έχει συνεργαστεί ως δραματολόγος σε έργα της παγκόσμιας δραματοουργίας, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Μεταφράζει από τα γαλλικά και τα ισπανικά θέατρο, πεζογραφία και ποίηση. Συμμετέχει με ανακοινώσεις που άπτονται της επιστήμης της θεατρολογίας σε διεθνή επιστημονικά συμπόσια. Αρθρογραφεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά για θέματα που σχετίζονται με τη θεωρία του θεάτρου. Είναι ιδρυτικό μέλος του Κέντρου Σημειολογίας του Θεάτρου, μέλος της Επιστημονικής Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού *Θεατρογραφίες*. Επίσης, είναι μέλος της Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρείας και του Θεατρικού Οργανισμού Persona. Συμμετείχε ως επιστημονική συνεργάτιδα στο Διεθνές Ερευνητικό Πρόγραμμα με τίτλο: “Mapping Crisis Theatre on the Contemporary European Stage” με επικεφαλής το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΑΠΚΥ). Συμμετείχε ως συν-επιμελήτρια/εκδότρια στο περιοδικό *Acotaciones* (τχ. 46, Ιούνιος 2021) της Ανώτατης Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου Ισπανίας (RESAD). Το 2022, εξέδωσε μονογραφία με τίτλο: *Αρχαίοθεμοι μονόλογοι στον 21ο αι. Σημεία και διακείμενα* (εκδ. Δωδώνη).

ΙΟΥΛΙΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ «Καλλιτεχνικοί πειραματισμοί και επιτέλεση από μια φεμινιστική καλλιτεχνική συλλογικότητα στη Θεσσαλονίκη: η περίπτωση των ‘F.R.I.E.S.’».

Με την παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζεται ο τρόπος δράσης της φεμινιστικής-καλλιτεχνικής συλλογικότητας «F.R.I.E.S.». Στον ελληνικό χώρο η φεμινιστική τέχνη όπως και η ύπαρξη

καλλιτεχνικών συλλογικοτήτων είναι πεδία αρκετά ανεξερεύνητα, ενώ το κυρίαρχο καλλιτεχνικό πρότυπο φαίνεται να είναι ακόμη αυτό του/της καλλιτέχνη/ιδας που δημιουργεί για την κοινωνία χωρίς την κοινωνία. Η αναζήτηση απαντήσεων στο πάγιο ερώτημα της θέσης του/της καλλιτέχνη/ιδας στην κοινωνία οδήγησε στη δημιουργία μιας φεμινιστικής-καλλιτεχνικής συλλογικότητας, που αποτελεί μια διέξοδο από το συντηρητικό, στερεοτυπικό εικαστικό πεδίο και μια νέα προσέγγιση στον τρόπο δημιουργίας. Η συσπείρωση επτά γυναικών καλλιτεχνίδων, από διαφορετικά καλλιτεχνικά πεδία (θέατρο, εικαστικά, μουσική, χορό), στην περίοδο της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης (covid-19) από τη μια και γενικής αναθεώρησης των δεδομένων στον καλλιτεχνικό κόσμο με την έλευση του #metoo από την άλλη, φιλοδοξεί να καλύψει ένα ταυτόχρονα καλλιτεχνικό, θεωρητικό, πρακτικό και ηθικό κενό δίνοντας βαρύτητα σε ένα διαφορετικό σύστημα αξιών. Τα μέλη της ομάδας των «F.R.I.E.S» μέσω καλλιτεχνικών πρακτικών του κινήματος «Τέχνη για την Κοινωνική Αλλαγή» αυτομορφώθηκαν και μοιράστηκαν κοινωνικές αξίες και συναισθήματα, με στόχο πάντα την καλλιτεχνική αλλά και προσωπική-κοινωνική ανάπτυξη. Τα απότοκα της καλλιτεχνικής τους δράσης διαρρηγνύουν τα όρια της «γνωστής» τέχνης κάνοντας χρήση πολλών διαφορετικών μέσων/υλικών, πρακτικών/μεθόδων/τεχνικών, και θεωριών, εμπνευσμένων από σύγχρονες μορφές έκφρασης, με γνώμονα τα θέλω και τις ανάγκες της ομάδας και όχι το τελικό προϊόν και την αξία του. Για πρώτη φορά μια ομάδα με τον τρόπο λειτουργίας της (δίκτυο γυναικών στον κυβερνοχώρο) αλλά και με τον τρόπο καλλιτεχνικής έκφρασης («καλλιτεχνικοί πειραματισμοί» κι όχι παραγωγή «έργων τέχνης») προσεγγίζει και το πολιτικό αλλά και το κοινωνικό με απλό και άμεσο τρόπο. Στοιχεία θεατρικότητας (όπως κατασκευή πρωτότυπων μασκών, δημιουργία και ανάθεση ρόλων στο πλαίσιο επιτελεστικών δράσεων, δραματοποιημένοι διάλογοι, storytelling) ενσωματώνονται σε κάθε πτυχή της ανάδειξης της γυναικείας εμπειρίας, ενώ αξιοποιούνται στοιχεία από το Θέατρο της Επινόησης (Devised Theatre) και το Documentary Theatre. Η ομάδα πραγματοποίησε, τέλος, διάφορα συλλογικά projects/πειραματισμούς, με σημαντικότερο μια διαδραστική one-to-one performance, που αποσκοπεί να θίξει το ζήτημα της γυναικείας απλήρωτης οικιακής εργασίας.

Η **Ιουλία Χαραλάμπους** γεννήθηκε το 1989 στην Κύπρο. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στην κατεύθυνση «Τέχνη και Δημόσια Σφαίρα» διατμηματικού προγράμματος στο Α.Π.Θ. και υποψήφια διδακτορίσα του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών Φλώρινας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά της εστιάζονται στη σχέση της πολιτικής με την τέχνη και, κυρίως, στις εναλλακτικές μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης στη δημόσια σφαίρα, ενώ η προσωπική εικαστική/ερευνητική έρευνά της συνολικά αποζητά τη σύνδεση της καλλιτεχνικής πρακτικής με την κοινωνία και, κατ' επέκταση, με την πολιτική. Τα καλλιτεχνικά πεδία της έρευνάς της περιλαμβάνουν τη ζωγραφική, τη γλυπτική, την εγκατάσταση, τη βίντεο performance, τη σκηνογραφία και τις καλλιτεχνικές δράσεις στον δημόσιο χώρο. Η Χαραλάμπους έχει εμπλακεί σε πολιτικά κινήματα και έχει συμμετάσχει σε πολλές εικαστικές εκθέσεις καθώς και σε πληθώρα καλλιτεχνικών εργαστηρίων, όπως σε εργαστήρια του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος, στο εργαστήριο Video Art και Digital Video (2011) και στο εργαστήριο της Tania Bruguera, "Arte Util" (2019). Έχει δημιουργήσει και επιμεληθεί σκηνικά για θεατρικές παραστάσεις. Η Χαραλάμπους ζει και εργάζεται στην Ελλάδα ως εικαστικός καλλιτέχνης και εκπαιδευτικός καλλιτεχνικών μαθημάτων σε δημόσια και ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Θέατρο στην εκπαίδευση: συζήτηση με την κοινωνία
Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (φουαγιέ)

ΜΥΡΤΩ ΠΙΓΚΟΥ-ΡΕΠΟΥΣΗ «Θέατρο και νεανική κουλτούρα: η περιβαλλοντική κρίση μέσα από τα μάτια των νέων ανθρώπων»

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει ματιές εφήβων και νέων ανθρώπων στο ζήτημα της περιβαλλοντικής κρίσης. Σε αυτό το πλαίσιο, αναλύονται οι θεατρικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν, σε διαφορετικά θεατρικά εργαστήρια, τόσο ως καλλιτεχνικές μεθοδολογίες όσο και ως μεθοδολογίες έρευνας. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται μέρος των αποτελεσμάτων όχι μόνο όπως αυτά καταγράφηκαν από την ίδια την ερευνήτρια αλλά και όπως αυτά διατυπώθηκαν και παραστασιοποιήθηκαν από τους/τις ίδιου/ες τους/τις συμμετέχοντες/ουσες στις θεατρικές αυτές διαδρομές. Στόχος της συγκεκριμένης ανακοίνωσης είναι τόσο η ανάδειξη των δυνατοτήτων που δίνει η θεατρική εφαρμογή στην προσέγγιση σύνθετων και επίκαιρων ζητημάτων όσο και η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι νέοι και οι νέες αξιολογούν και προσλαμβάνουν το ζήτημα της περιβαλλοντικής αλλαγής και των επιπτώσεων της στο παρόν και το μέλλον τους.

Η **Μυρτώ Πίγκου-Ρεπούση** είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Θεάτρου στην Εκπαίδευση, στο Τμήμα Θεάτρου, Σχολή Καλών Τεχνών, ΑΠΘ. Το εκπαιδευτικό και ερευνητικό της έργο εστιάζεται στο θέατρο/δράμα στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση, στην εφαρμογή του θεάτρου στην κοινωνία και την έρευνα, στο ρόλο του θεάτρου ως μέσου πολιτικής έκφρασης των νέων, κ.ά. Τα τελευταία οχτώ χρόνια συμμετέχει σε διεθνή ερευνητικά προγράμματα στα οποία διαφορετικές μορφές θεάτρου γίνονται μεθοδολογίες καταγραφής του τρόπου με τον οποίο οι νέοι ανά τον κόσμο εμπλέκονται στη σύγχρονη πραγματικότητα. Η διδακτορική της διατριβή αφορά στην ανάπτυξη των πολιτειακών δεξιοτήτων των μαθητών/τριών μέσω του θεάτρου. Το βιβλίο της *Εκπαιδευτικό Δράμα: από το θέατρο στην εκπαίδευση* κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καστανιώτη. Άρθρα και ανακοινώσεις της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και πρακτικά συνεδρίων.

ΕΛΕΝΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ «‘Μια μέρα της ζωής στην πόλη’: πολιτιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα θεατρικής συλλογικής δημιουργίας για εφήβους/ες μαθητές/ριες από τη θεατρική κολεκτίβα *Facta Non Verba*»

Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως στόχο να μοιραστεί και να επικοινωνήσει την αφετηρία, τις διαδικασίες και τα συμπεράσματα εφαρμογής του προγράμματος που διεξήγαγα το φθινόπωρο του 2022, μαζί με τη θεατρική κολεκτίβα *Facta Non Verba*. Το πρόγραμμα διήρκεσε 32 ώρες, μοιρασμένες σε 3 σαββατοκύριακα από 22/10 έως 6/11/2022 και επιχορηγήθηκε από το υπουργείο Πολιτισμού. Συμμετείχαν 25 μαθητές και μαθήτριες από Β' Γυμνασίου έως Β' Λυκείου από 5 διαφορετικά σχολεία της Θεσσαλονίκης και οι συναντήσεις και η τελική performance, προϊόν συλλογικής δημιουργίας, έλαβαν χώρα στο Φιξ in Arts. Αφετηρία και ανάγκη που οδήγησε στη σύλληψη και τον σχεδιασμό αυτού του προγράμματος είναι ο αντίκτυπος που επέφερε στην εκπαιδευτική κοινότητα η πανδημία Covid-19. Οι συνθήκες εγκλεισμού και κοινωνικής αποστασιοποίησης, η διατάραξη της ομαλής εκπαιδευτικής διαδικασίας και η έλλειψη κοινωνικοποίησης λόγω των συνεχόμενων επιβαλλόμενων λοκντάουν, σε συνδυασμό με το διάχυτο κλίμα φόβου, αβεβαιότητας και απώλειας έχουν δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα, τα οποία έχουν αρχίσει ήδη να εντείνονται μέσα στα

σχολεία και ανάμεσα στους εφήβους/ες μαθητές/τριες. Να σημειώσουμε επίσης ότι η υγειονομική κρίση ήρθε να συμπληρώσει την οικονομική κρίση που η χώρα μας βιώνει πάνω από μία δεκαετία τώρα. Η συγκεκριμένη πρόταση λοιπόν, προέκυψε από την ανάγκη να συμβάλλουμε θετικά στην αντιμετώπιση του προβλήματος μέσα από μια δημιουργική διαδικασία διάχυσης, επικοινωνίας και ανταλλαγής μιας αισιόδοξης πρότασης αντιμετώπισης των δύσκολων συνθηκών: την αλληλοστήριξη, την αλληλεγγύη και τη συνεργασία μέσα από την πλέον προνομακική καλλιτεχνική της εκδήλωση που είναι η θεατρική συλλογική δημιουργία με τη μορφή της περφόρμανς. Μετά από μία πρώτη γνωριμία με τη χρήση θεατρικών εργαλείων αυτοπαρουσίασης, οργανικής προετοιμασίας, επικοινωνίας και δημιουργίας δεσμών εμπιστοσύνης, απαραίτητων για τη διαμόρφωση της ομάδας και την ενδυνάμωση της δυναμικής της, η ομάδα συζήτησε και έθεσε τους βασικούς θεματικούς κύκλους και τα μέλη χωρίστηκαν σε δύο υποομάδες. Η κάθε υποομάδα δούλεψε συλλογικά υπό την καθοδήγηση της εμψυχώτριας για τη δημιουργία θεατρικών δρώμενων που μοιράζονται τον προβληματισμό που τροφοδότησε τη διαδικασία. Στο τέλος, τα δρώμενα ενοποιήθηκαν σε ενιαία παράσταση με την προσθήκη των απαραίτητων μεταβάσεων και παρουσιάστηκαν στο κοινό, μια τεχνική που γνωρίσαμε από τη συνεργασία μας με το The Living Theatre, την οποία προσαρμόσαμε στα σημερινά δεδομένα. Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του προγράμματος ήταν παρούσα συνεργάτιδα ψυχολόγος, ειδικευμένη σε εφήβους, η οποία είχε συμβουλευτικό ρόλο.

Η Έλενα Σταματοπούλου έχει σπουδάσει πληροφορική, κινηματογράφο και θέατρο. Είναι απόφοιτη του ελληνογαλλικού κολλεγίου ΔΕΛΑΣΑΛ, της σχολής κινηματογράφου και τηλεόρασης Παράλλαξη, του τμήματος Πληροφορικής ΑΤΕΙΘ και του τμήματος Θεάτρου Α.Π.Θ. στην κατεύθυνση της Σκηνοθεσίας και της Δραματολογίας-Παραστασιολογίας. Διδακτόρισα του Τμήματος Θεάτρου ΑΠΘ (η εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής έγινε με υποτροφία από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών) και μεταπτυχιακή ιστορική ερευνήτρια του Ιονίου Πανεπιστημίου. Μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Τμήμα Θεάτρου ΑΠΘ. Ίδρυτικό μέλος, σκηνοθέτιδα και performer από το 2002 μέχρι σήμερα στη θεατρική κολεκτίβα *Facta Non Verba* με παρουσίαση 38 παραστάσεων στη Θεσσαλονίκη και πλήθος ακτιβιστικών καλλιτεχνικών και πολιτικών δράσεων. Το 2003 στα πλαίσια του κινήματος της αντιπαγκοσμιοποίησης συνεργάστηκε με την ιστορική αναρχοπασιφιστική θεατρική ομάδα The Living Theater στη δημιουργία ενός τριήμερου καλλιτεχνικών και πολιτικών δράσεων με θέατρο δρόμου και διαδραστικές πειραματικές επιτελέσεις. Υπήρξε μάχημη εκπαιδευτικός στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση για 17 χρόνια ως πληροφορικός και θεατρολόγος με πλήθος εκπαιδευτικών προγραμμάτων και καινοτόμων δράσεων στο ενεργητικό της. Από το 2022, ως μέλος ΕΕΠ, διδάσκει μαθήματα ιστορίας νεοελληνικού θεάτρου και μεθοδολογίας της έρευνας στο Τμήμα Θεάτρου ΑΠΘ. Έχει λάβει μέρος με ανακοινώσεις σε συνέδρια θεατρολογικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου, καθώς και σε εκδηλώσεις και διοργανώσεις αντίστοιχης θεματολογίας και άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε θεατρολογικά και εκπαιδευτικά περιοδικά. Είναι ιδρυτικό μέλος του σωματείου επαγγελματιών καλλιτεχνών παρασταστικών τεχνών «Κάτω από τη Σκηνή».

ΑΝΤΡΗ Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ και ΕΛΕΝΗ ΠΟΛΥΒΙΟΥ «Σπόροι που φύτεψαν σε έρημο νησί: ένα πολυδιάστατο θεατρικό πρότζεκτ για έφηβες/ους στην Κύπρο»

Το επαγγελματικό θέατρο για παιδιά στην Κύπρο –απευθυνόμενο κυρίως σε παιδιά Δημοτικού– εμφανίζεται κατά τη δεκαετία του 1960 και έχει σταθερή και γόνιμη διαδρομή από την ίδρυση της Παιδικής Σκηνής του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου το 1976 ενώ το θέατρο για εφηβικό κοινό εμφανίζεται μόλις στη δεκαετία του 2000 και διάγει μια ασυνεχή διαδρομή για να αρχίσει να συστηματοποιεί την παρουσία του γύρω στο 2020.

Η ανακοίνωση, αφού σκιαγραφήσει συνοπτικά τη διαδρομή του θεάτρου για εφήβους/ους στο νησί, θα μελετήσει την πολυσχιδή διοργάνωση *Né@ σε έρημο νησί* που ξεκίνησε το 2019 ως πρότζεκτ διάρκειας τεσσάρων μηνών –στο πλαίσιο του θεσμού των *Δράσεων* του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου στο εκτός πόλης θέατρο «Αποθήκες ΘΟΚ»– και εξελίχθηκε σε μια συνεπή καλλιτεχνική και παιδαγωγική πρόταση διάρκειας τεσσάρων σχεδόν χρόνων.

Η ομάδα που το συντονίζει –ο ηθοποιός-σκηνοθέτης Γιάννης Καραούλης, η ηθοποιός-δραματουργός Ελένη Μολέσκη και η ηθοποιός-θεατρολόγος Ειρήνη Ανδρέου– σχεδίασαν και εμπύχωσαν, σε συνεργασία και με άλλους/ες καλλιτέχνες/ιδες, μια σειρά από δράσεις με αντικείμενο ποικίλες θεματικές που αφορούν την εφηβική ηλικία: έξι παραστάσεων για εφηβικό κοινό και σχετικές με το ρεπερτόριο εκδηλώσεις (ομιλίες, συζητήσεις, προβολές ντοκιμαντέρ και ταινιών), φιλοξενούμενες παραγωγές, παραγωγή συναφούς εκπαιδευτικού υλικού και διάχυσή του σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, εργαστήρια για εφήβους/ους που αφορούν όλες τις πτυχές της θεατρικής πράξης αλλά και τις άλλες τέχνες: μεταξύ αυτών εργαστήρι θεατρικής συγγραφής που οδήγησε σε κείμενα των εφήβων τα οποία παραστάθηκαν από τους επαγγελματίες ηθοποιούς της ομάδας.

Η ανακοίνωση θα παρουσιάσει πώς το πολυδιάστατο αυτό πρότζεκτ διεύρυνε το πεδίο του θεάτρου για εφηβικό κοινό στην Κύπρο και πρότεινε νέες οπτικές, την πρόσληψη αλλά και τα εμπόδια που αντιμετώπισε.

Η **Αντρη Κωνσταντίνου** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Frederick, Λευκωσία. Πτυχιούχος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ και διδάκτωρ του Τμήματος Θεάτρου του ΑΠΘ. Δίδαξε στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, συνεργάστηκε με τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου ως δραματολόγος, εργάστηκε για τη δημιουργία του Θεατρικού Μουσείου Κύπρου και επιμελήθηκε την έκδοση *Θεατρικό Μουσείο Κύπρου: Κατάλογος εκθεμάτων* (2016). Σκηνοθέτησε μικρής κλίμακας παραστάσεις. Σχεδίασε και εμπύχωσε θεατρικά εργαστήρια για παιδιά και ενήλικες, δίδαξε θέατρο σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης σε Ελλάδα και Κύπρο και σκηνοθέτησε παραστάσεις σε σχολεία. Η έρευνα και οι δημοσιεύσεις της επικεντρώνονται στο θέατρο στη νεότερη Κύπρο. Άλλες εκδόσεις: *Το θέατρο στην Κύπρο. Οι θίασοι, η κρατική πολιτική και τα πρώτα χρόνια του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου*, Καστανιώτης, Αθήνα 2007· *Το αρχαίο δράμα και η Κύπρος: Πρακτικά συμποσίου* (συνεπιμέλεια), Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου, Λευκωσία 2013· *Το θέατρο στη νεότερη και στη σύγχρονη Κύπρο: Πρακτικά Συνεδρίου* (συνεπιμέλεια), Ηρόδοτος-Θεατρικό Μουσείο Κύπρου, Αθήνα 2020.

Η **Ελένη Πολυβίου** είναι φιλόλογος και εμπυχωτρια εφαρμοσμένου δράματος. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στο Εφαρμοσμένο Δράμα (Πανεπιστήμιο Exeter) και υποψήφια διδάκτωρ στο Θέατρο/Δράμα στην εκπαίδευση (Πανεπιστήμιο Frederick). Είναι πρόεδρος του Ιδρύματος Motivation in Arts (MiA) και ιδρυτικό μέλος της Θεατρικής Σκηνης «Παρέμβασις», με έδρα την Πάφο. Κατέχει τη θέση του Ανώτερου Συντονιστή για την υλοποίηση του ερευνητικού προγράμματος “ReAct Together: Empowering and including vulnerable groups in to the society through applied drama” καθώς και του προγράμματος “WALLnot: Drama for Social Inclusion”. Συμμετείχε ως εκπαιδευτρια στο ερευνητικό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Frederick με τίτλο ‘CARE/SS: Η συμβολή των τεχνών στην προώθηση βιώσιμων κοινωνιών – προωθώντας ενεργούς πολίτες’. Στη διάρκεια της πολύχρονης εμπειρίας της, έχει διοργανώσει σεμινάρια, εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά, νέους, ενήλικες και έχει εφαρμόσει προγράμματα κοινωνικής παρέμβασης σε ομάδες νέων με παραβατική συμπεριφορά, στις φυλακές, σε άτομα τρίτης ηλικίας, ΑμεΑ και μετανάστες. Έχει συμμετάσχει ως εισηγήτρια σε συνέδρια και ως εμπυχωτρια εργαστηρίου στην 8η Διεθνή Συνδιάσκεψη για το Θέατρο. Υπήρξε μέλος των εκπαιδευτών του Κυπριακού Συμβουλίου Νεολαίας και συντονίστρια της ομάδας έρευνας του Assitej Cyprus.

ΝΑΣΙΑ ΧΟΛΕΒΑ, ΗΡΩ ΠΟΤΑΜΟΥΣΗ και ΜΠΕΤΤΥ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ «Ισότιμες συνεργασίες εκπαιδευτικού-καλλιτέχνη στο ελληνικό σχολείο και η επίδρασή τους στο μαθητικό πληθυσμό»

Η σπουδαιότητα της ολόπλευρης εκπαίδευσης είναι πλέον αναγνωρισμένη σε διεθνές και θεσμικό επίπεδο. Το Συμβούλιο της Ευρώπης θέτει στο επίκεντρο της εκπαίδευσης για τον 21ο αιώνα τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία, την επικοινωνία και την κριτική σκέψη. Αν και οι ήπιες δεξιότητες αποτελούν πυξίδα για τη δημιουργία αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, οι τέχνες, τα κατεξοχήν μαθήματα που προσφέρονται για την καλλιέργειά τους, είναι σήμερα εξορισμένες από το μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής εκπαίδευσης. Επιπλέον, ελάχιστες ευκαιρίες υπάρχουν σήμερα στο ελληνικό σχολείο για ουσιαστικές συνέργειες, με πιο συνήθη πρακτική τις σύντομες παρεμβάσεις καλλιτεχνών σε ρωγμές της σχολικής πραγματικότητας, χωρίς να εξασφαλίζεται πάντα ο από κοινού σχεδιασμός της εφαρμογής με τους εκπαιδευτικούς.

Το πρόγραμμα International Teacher-Artist Partnership – Professional Development προτείνει ένα πλαίσιο ισότιμης συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και καλλιτεχνών και την εισαγωγή των τεχνών στην επεξεργασία θεματολογίας κατάλληλης για την εκάστοτε μαθητική ομάδα. Οι εκπαιδευτικοί και οι καλλιτέχνες/ιδες του προγράμματος συμμετείχαν σε διεθνείς επιμορφώσεις σε τέσσερις χώρες (Ιρλανδία, Σερβία Ελλάδα και Ολλανδία), κατά τις οποίες θεμελίωσαν το πλαίσιο συνεργασίας τους και τον σχεδιασμό των εφαρμογών τους. Στην έρευνα συμμετείχαν έξι εκπαιδευτικοί και έξι καλλιτέχνες που εφάρμοσαν την μεθοδολογία TAP σε σχολεία τριών ελληνικών πόλεων, αξιοποιώντας το θέατρο, τον χορό και τις οπτικοακουστικές τέχνες κατά το σχολικό έτος 2021-22, προσεγγίζοντας 106 συνολικά μαθητές.

Η έρευνα εφάρμοσε μικτή μέθοδο συλλογής δεδομένων αξιοποιώντας ερωτηματολόγια, αναστοχαστικά ημερολόγια και ομαδικές συνεντεύξεις. Τα αποτελέσματα της έρευνας τονίζουν τη σπουδαιότητα της από κοινού προετοιμασίας και ισότιμης συνεργασίας των εκπαιδευτικών και των καλλιτεχνών, ως καλή πρακτική με θετικό αντίκτυπο στους μαθητικούς πληθυσμούς. Οι ερευνώμενοι/ες καταγράφουν εντυπωσιακά και άμεσα αποτελέσματα ως προς τη δημιουργικότητα, την επικοινωνία, την συνεργασία και την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών τους. Τονίζουν επίσης την μετατόπιση των μαθητών/τριών στις ήπιες δεξιότητες, με σαφή αλλαγή στάσης στην ευρύτερη σχολική ζωή και κινητοποίηση στα υπόλοιπα μαθήματα, ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα ITAP-PD.

Η **Νάσια Χολέβα** είναι διδάκτωρ Θεατροπαιδαγωγικής του ΑΠΘ. Διδάσκει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου μαθήματα Παιδαγωγικής του Θεάτρου, ως ακαδημαϊκή υπότροφος. Σπούδασε στο Τμήμα Θεάτρου (ΑΠΘ) και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Εφαρμοσμένο Δράμα (Exeter University). Διορισμένη θεατρολόγος, συντονίζει ομάδες τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης και επιμορφώνει εκπαιδευτικούς. Υπήρξε μέλος ομάδας εμπειρογνομόνων του ΙΕΠ για τον πολιτισμό και τις τέχνες. Από το 2006 δημιουργεί και υλοποιεί θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα και έρευνες (ΕΣΠΑ, Ευρωπαϊκή Ένωση, ΑΠΘ, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, ActionAid κ.ά.). Συγγράφει βιβλία και δημοσιεύει έρευνες σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και συνέδρια. Είναι μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού *Εκπαίδευση & Θέατρο*. Πρόσφατα ερευνητικά της ενδιαφέροντα είναι η διασύνδεση της θεατροπαιδαγωγικής με την εκπαίδευση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη καλλιτεχνών και εκπαιδευτικών μέσα από ισότιμες συνεργασίες και η αξιοποίηση έργων τέχνης στην διαθεματική προσέγγιση κοινωνικών ζητημάτων.

Η **Ηρώ Ποταμούση** είναι υποψήφια διδάκτορας του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Αποφοίτησε από το τμήμα Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου και ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στο Θέατρο στην Εκπαίδευση στο University of Warwick της Μ. Βρετανίας. Έχει συνεργαστεί με οργανισμούς στην Ελλάδα (ΕΚΠΑ, Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Action Aid κ.ά.) και το εξωτερικό (Liverpool Institute of the Performing Arts, University of Warwick, UCL, European Wergeland Centre και Pedagogical University of Zurich) στον σχεδιασμό και την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, κοινωνικών παρεμβάσεων, επιμορφώσεων και εκπαιδεύσεων. Συγγράφει βιβλία και δημοσιεύει έρευνες σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και συνέδρια. Είναι μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού *Εκπαίδευση & Θέατρο*. Από το 2019 είναι υπεύθυνη γενικής διαχείρισης στο Learn Inn ΕΚΠΑ, μια δομή του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (www.learninn.gr).

Η **Μπέττυ Γιαννούλη** είναι διδάκτωρ Παιδαγωγικής του Θεάτρου και κοινωνιολόγος. Από το 1998 συμμετέχει ενεργά σε συλλογικότητες για την προώθηση της έρευνας και της πρακτικής του Θεάτρου στην Εκπαίδευση. Έχει πάρει μέρος στον σχεδιασμό και την υλοποίηση θεατροπαιδαγωγικών προγραμμάτων για παιδιά και νέους, προγραμμάτων επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, καθώς και στη διοργάνωση και στο συντονισμό διεθνών συνεδρίων για το Θέατρο στην Εκπαίδευση. Από το 2006 διετέλεσε επιστημονική συνεργάτης σε ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα που αξιοποιούν το Θέατρο στην Εκπαίδευση και από το 2020 συντονίζει στην Ελλάδα το ευρωπαϊκό πρόγραμμα International Teacher-Artist Partnership - Professional Development (I-TAP - PD) με φορέα υλοποίησης το Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (ΠΔΘΕ). Είναι ιδρυτικό μέλος του ΠΔΘΕ, διετέλεσε πρόεδρος και αντιπρόεδρος ΔΣ της ένωσης και είναι μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού *Εκπαίδευση & Θέατρο*. Για 25 έτη δίδαξε στη δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Από το 2017 διδάσκει στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΤΕΑΠΗ) με αντικείμενο το Θέατρο στην τυπική και στη μη τυπική εκπαίδευση.

Παρασκευή, 29 Σεπτεμβρίου 2023

10^η Συνεδρία 12:30 – 13:30

**Αρχαιακές αναγνώσεις
Βασιλικό θέατρο (κεντρική σκηνή)**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΣΤΑΜΑΤΟΓΙΑΝΝΑΚΗ «Το ελληνικό θέατρο στη συλλογή του Μάριου Πλωρίτη»

Η θεατρική συλλογή του Μάριου Πλωρίτη εκτείνεται χρονικά από το 19ο αιώνα έως τη δεκαετία του 1960. Φυλάσσεται πλάι στο αρχείο του, που περιήλθε στην κατοχή του ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ με δωρεές του ίδιου και της Κάτιας Δανδουλάκη. Ο Μάριος Πλωρίτης είχε συγκροτήσει τη συλλογή του μεθοδικά, σχεδιάζοντας συλλογική έκδοση Ιστορίας του ελληνικού θεάτρου, η οποία δεν ευοδώθηκε. Στόχοι της ανακοίνωσης που προτείνεται εδώ είναι να παρουσιάσει το υλικό της συλλογής, να επισημάνει αρχές και κανόνες που εφαρμόστηκαν στη διαχείρισή του και ενδεχομένως να συμβάλει στην επιστημονική συζήτηση γύρω από ζητήματα μεθοδολογίας που αφορούν τη χρήση αρχαιακού υλικού στην ελληνική θεατρολογική έρευνα.

Η **Κωνσταντίνα Σταματογιαννάκη** είναι Διδάκτωρ Θεατρολογίας (Τμήμα Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ). Από το 1997 εργάζεται ως αρχιόνομος στο Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (από το 2009: Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης, ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ), όπου είναι υπεύθυνη για τα αρχεία και τις συλλογές του τμήματος παραστατικών τεχνών. Έχει επιμεληθεί τους τόμους *Εθνικό Θέατρο. Τα πρώτα χρόνια (1930–1941)* (ΜΙΕΤ 2013), *Η ηθοποιός Νέλλη Αγγελίδου* (Εκδόσεις Κύβος 2017) και *Αλέξης Σολομός. Γραμμές και σχέδια* (ΜΙΕΤ 2018). Έχει δημοσιεύσει την αυτοτελή μελέτη *Μίνως Βολανάκης. Το προνόμιο της παρουσίας* (Εκδόσεις Ergo 2009), καθώς και θεατρολογικά και αρχαιονομικά άρθρα σε πρακτικά συνεδρίων, συλλογικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά (2007–2022).

ΜΑΡΙΑ ΧΑΜΑΛΗ «Αποκαθιστώντας την κυπριακή ιστορία επί σκηνής: η περίπτωση του *Οι γυναίκες επιστρέφουν*»

Η τελευταία δεκαετία σηματοδότησε μια περίοδο έντονης κινητικότητας στον χώρο του κυπριακού θεάτρου, τόσο σε επίπεδο δραματοουργίας, όσο και σε επίπεδο σκηνοθεσίας και σκηνικής δημιουργίας. Μια νέα γενιά δραματοουργών και ανθρώπων του θεάτρου, φέρνει μια περίοδο έντονης αναζήτησης σε όλα τα επίπεδα: στον χώρο, την παραστατική και δραματοργική φόρμα, τις τεχνικές, τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις και τη γραφή. Η αναζήτηση αυτή για διαμόρφωση μιας σύγχρονης (θεατρικής) ταυτότητας οδηγεί σε ορισμένες «τάσεις», οι οποίες αποτυπώνονται τόσο στα κείμενα, όσο και στη σκηνική ανάγνωσή τους. Μία από τις κυρίαρχες τάσεις είναι η αμφισβήτηση των εθνικών αφηγημάτων που έχουν κληροδοτηθεί στη νεότερη γενιά από τη «γενιά του πολέμου», όπως επίσης και η προσπάθεια της μεταπολεμικής γενιάς, της γενιάς του «δεν ξεχνώ», να αναθεωρήσει ιστορικά γεγονότα, συνθήκες και πρόσωπα της ιστορίας του τόπου, να τα δει μέσα από μια σύγχρονη κειμενική και σκηνική φόρμα, και να επιχειρήσει την από σκηνής αποκατάστασή τους. Μια σειρά παραγωγών από μικρές, ενίοτε πειραματικές, θεατρικές ομάδες, έδωσαν αξιόλογα αποτελέσματα και κέρδισαν την αναπάντεχη αποδοχή του κοινού, ιδιαίτερα αυτού που ανήκει στη μεταπολεμική γενιά. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παρουσιάσει αυτές τις τάσεις και τη σκηνική τους πραγμάτωση μέσα από συγκεκριμένες παραγωγές, εστιάζοντας κυρίως στην πρόσφατη (Νοέμβριος 2022-Ιανουάριος 2023) παραγωγή *Οι γυναίκες επιστρέφουν* σε σκηνοθεσία της Μαγδαλένας Ζήρα, η οποία αφορά στις ιστορικές και διεθνούς εμβέλειας πορείες που επιχειρήσαν χιλιάδες γυναίκες κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, οι οποίες θέλησαν να αντιδράσουν στα πολιτικά αδιέξοδα των συνομιλιών στα οποία οι άνδρες πολιτικοί οδήγησαν το κυπριακό ζήτημα, και να περάσουν την απαγορευμένη «πράσινη» γραμμή του Αττίλα. Βασισμένη στις μαρτυρίες και συνεντεύξεις των γυναικών που πρωτοστάτησαν στις πορείες και χρησιμοποιώντας τις τεχνικές του Θεάτρου Ντοκουμέντο και του Verbatim Theatre, η Μαγδαλένα Ζήρα επιχειρεί μέσα από μια αφαιρετική σκηνοθεσία να αποκαταστήσει ένα ξεχασμένο ιστορικό γεγονός καίριας σημασίας, όχι μόνο για την ιστορία του νησιού, αλλά και για το φεμινιστικό του κίνημα.

Η **Μαρία Χαμάλη** γεννήθηκε στη Λευκωσία. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Νεοελληνικών και Βυζαντινών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου και κάτοχος Μεταπτυχιακού και Διδακτορικού τίτλου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 2003 εργάζεται ως καθηγήτρια ελληνικής φιλολογίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση Κύπρου και ως θεατρολόγος (συνεργασία με θεατρικούς οργανισμούς και θεατρικές ομάδες στην Κύπρο και την Ελλάδα για τη συγγραφή θεατρικών προγραμμάτων). Από το 2017 συνεργάζεται ως κριτικός θεάτρου με την εφημερίδα *Πολίτης* όπου αρθρογραφεί για κυπριακές, ελληνικές και διεθνείς θεατρικές

παραγωγές. Την περίοδο 2018-2020 εργάστηκε στο Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Κύπρου, ως Σύμβουλος Λογοτεχνίας, ενώ υπήρξε μέλος της Κριτικής Επιτροπής Βραβείων ΘΟΚ. Το 2021 κυκλοφόρησε το μελέτημά της με τίτλο *Αμερικανική δραματουργία και ελληνική σκηνή (1931-1965): Eugene O'Neill, Tennessee Williams, Arthur Miller* από τις εκδόσεις Σοκόλη. Από τον Οκτώβριο του 2022 είναι μέλος της Διεθνούς Ένωσης Κριτικών Θεάτρου (IATC). Έχει συμμετάσχει σε θεατρολογικά και λογοτεχνικά συνέδρια στην Κύπρο, την Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ άρθρα της είναι δημοσιευμένα σε επιστημονικά περιοδικά και σε πρακτικά συνεδρίων και ημερίδων.

ΜΑΡΙΣΙΑ ΦΡΑΓΚΟΥ «Προς μια αναζήτηση ενός φεμινιστικού αρχείου: το σκηνοθετικό έργο της Katie Mitchell»

Η ανάγκη μιας εναλλακτικής αφήγησης της ιστορίας από φωνές που έχουν αποσιωπηθεί αποτελεί πλέον σημαντικό κομμάτι της σύγχρονης παγκόσμιας δραματουργίας και θεατρικής πράξης. Στο έργο της Βρετανίδας auteur Katie Mitchell, η μεθοδολογία της εναλλακτικής αφήγησης συχνά πραγματοποιείται μέσω της επανάγνωσης του δραματικού κανόνα. Όπως η ίδια παραδέχεται, αυτό που την απασχολεί κυρίως στο ανέβασμα κλασικών έργων είναι «να δημιουργήσει ένα εναλλακτικό σώμα θεατρικών κειμένων» τα οποία «αναγνωρίζουν την ύπαρξη μιας πατριαρχικής καταπίεσης» (Mitchell στο Cornford and Svich, 2020, σ. 171). Ταυτόχρονα, η ενασχόληση της Mitchell με την πατριαρχική καταπίεση των γυναικών ενισχύεται και από μια οικοφεμινιστική προσέγγιση μέσω της οποίας φωτίζονται οι συσχετισμοί μεταξύ έμφυλης και αποικιοκρατικής βίας και οικολογικής επισφάλειας.

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η μελέτη του έργου της Mitchell ως μια απόπειρα δημιουργίας ενός φεμινιστικού αρχείου μέσα από δύο παραστάσεις της: το *Ophelias Zimmer* (Schaubühne/Royal Court, 2015/6) που προτείνει μια εναλλακτική ματιά στον *Άμλετ* του Σαίξπηρ και το *A Play for the Living in a Time of Extinction* (Théâtre Vidy-Lausanne, 2021) της Miranda Rose Hall που ανέβηκε με σκοπό τη διερεύνηση βιώσιμων τρόπων θεατρικής παραγωγής. Κοινός παρονομαστής και των δύο αποτελεί η αποκάλυψη της λειτουργίας της φθοροποιού «αργής βίας», κατά τον Robert Nixon (2011), η οποία λειτουργεί σωρευτικά και υπόγεια προτάσσοντας την ανάγκη εναλλακτικών τρόπων αφήγησης. Αν, σύμφωνα με τη σκέψη της Sara Ahmed, ο φεμινισμός μπορεί να οριστεί ως ένα «εύθραυστο αρχείο ... ένα αρχείο που μας επιφορτίζει με ευθύνη φροντίδας» (Ahmed 2017, σ.17), το έργο της Mitchell εκφράζει την επιθυμία εξεύρεσης τρόπων που αναδεικνύουν παραστατικά τη μη θεαματική λειτουργία της αργής βίας προκειμένου να αναπτυχθεί ένα φεμινιστικό αρχείο που τονίζει την ανάγκη της φροντίδας ταυτοτήτων που βιώνουν συνθήκες επισφάλειας.

Η **Μαρίσια Φράγκου** είναι Επίκουρη Καθηγήτρια της Θεατρολογίας στο Τμήμα Θεάτρου του Α.Π.Θ. Είναι απόφοιτη της Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και κάτοχος μεταπτυχιακού και διδακτορικού τίτλου θεατρολογίας από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Royal Holloway, 2010). Κατά την περίοδο 2007-2022 δίδασκε σε τμήματα θεάτρου σε πανεπιστήμια του Ηνωμένου Βασιλείου (University of Birmingham, De Montfort, Royal Holloway, Kingston, Winchester και Canterbury Christ Church). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν στο σύγχρονο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο θέατρο με έμφαση την πολιτική του διάσταση και τις κοινωνικές του εφαρμογές. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε θεατρικά περιοδικά (*Σκηνή, Modern Drama, Didaskalia, Contemporary Theatre Review, Performing Ethos*) και συλλογικούς τόμους (Manchester University Press, Palgrave, Routledge). Η μονογραφία της *Ecologies of Precarity in Twenty-First Century Theatre: Politics, Affect, Responsibility* κυκλοφόρησε από την Bloomsbury το 2018. Έχει παρουσιάσει την έρευνά της στα

πανεπιστήμια της Οξφόρδης, Leuven, Goldsmiths, Πατρών, Reading, East London ως προσκεκλημένη ομιλήτρια καθώς και σε πολλά διεθνή συνέδρια.

Θέατρο στην εκπαίδευση: εστιάζοντας στο μουσείο
Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (φουαγιέ)

ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΕΝΑΚΑΚΗΣ, ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΚΑΝΑΡΗ, ΝΑΣΙΑ ΧΟΛΕΒΑ και ΜΑΡΙΑ ΚΟΛΤΣΙΔΑ «Θέατρο, εικαστικά και μουσείο: διαθεματικές παιδαγωγικές συνέργειες με επίκεντρο τη δημιουργικότητα και την κοινωνική ευαισθητοποίηση»

Η θέση των τεχνών στο ελληνικό σχολείο εμφανίζεται διαχρονικά ελλιπής και κατακερματισμένη. Η διαπίστωση αυτή δημιουργεί μειωμένες ευκαιρίες για τους μαθητές και τις μαθήτριες αφενός εξοικείωσης με την ίδια τη γλώσσα των τεχνών και της καλλιτεχνικής έκφρασης αφετέρου συνειδητοποίησης του κοινωνικού χαρακτήρα των τεχνών και των κοινωνικών διαστάσεων της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Οι ουσιαστικές ευκαιρίες για δημιουργικότητα και διαθεματικότητα συνεχώς περιορίζονται εντός του ελληνικού σχολείου, περιορίζοντας με τη σειρά τους τη δυνατότητα μιας ολόπλευρης κατανόησης και ουσιαστικής εμπάθυνσης σε κοινωνικά ζητήματα, που προετοιμάζουν τους μαθητές και τις μαθήτριες ως αυριανούς ενεργούς πολίτες.

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στη δυνατότητα που προσφέρει το θέατρο στην εκπαίδευση με στόχο μεταξύ άλλων τη διαθεματική προσέγγιση σύγχρονων και διαχρονικών κοινωνικών θεμάτων, όπως η μετανάστευση και η προσφυγιά, σε συνδυασμό με τις εικαστικές τέχνες και τη δημιουργικότητα. Η ιδιαιτερότητα του θεατροπαιδαγωγικού εργαστηρίου έγκειται στην αξιοποίηση έργων τέχνης από εθνικές πινακοθήκες και μουσεία, καθώς και μουσειοπαιδαγωγικών πρακτικών για την ανάπτυξη δημιουργικών, διαθεματικών σχεδίων εργασίας με στόχο τη βαθύτερη, βιωματική και ολόπλευρη κατανόηση και γνώση του προτεινόμενου θέματος.

Οι συμμετέχουσες/οντες στην έρευνα είναι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί διαφορετικών βαθμίδων εκπαίδευσης και ειδίκευσης, και φοιτήτριες/τές τριών πανεπιστημιακών τμημάτων της χώρας (προσχολικής και δημοτικής εκπαίδευσης και θεατρικών σπουδών).

Στην έρευνα αξιοποιούνται μεικτές μέθοδοι και εργαλεία συλλογής δεδομένων όπως το ερωτηματολόγιο και τα αναστοχαστικά ημερολόγια. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη, δείχνει μια σειρά από ευρήματα: Οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα προσέρχονται με μια γενική γνώση της προτεινόμενης θεματολογίας ενώ ταυτόχρονα δηλώνουν χαμηλά έως μέτρια επίπεδα γνώσης έργων τέχνης και ενδιαφέροντος για επίσκεψη σε χώρους τέχνης. Μετά την εφαρμογή των εργαστηρίων, οι συμμετέχουσες/οντες επιδεικνύουν: α) βαθύτερη κατανόηση του θέματος μέσα από ενσυναίσθηση, ενσώματα και βιωματική εμπειρία, λόγω της διαθεματικής, ολιστικής προσέγγισης (γλωσσικά, καλλιτεχνικά, θεατροπαιδαγωγικά), β) σαφή μετακίνηση στην επιλογή και καλλιέργεια ήπιων δεξιοτήτων όπως η δημιουργικότητα και η κριτική σκέψη, γ)

αυξημένο ενδιαφέρον όσον αφορά την απόλαυση έργων τέχνης, καθώς και την φυσική ή ψηφιακή επίσκεψη σε χώρους τέχνης (εκθέσεις και μουσεία).

Ο **Αντώνης Λενακάκης** είναι αναπληρωτής καθηγητής Θεατρικής Τέχνης και Αγωγής στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης της Παιδαγωγικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Οι προπτυχιακές και μεταπτυχιακές του σπουδές αφορούν τις Επιστήμες της Αγωγής, τις Πολιτισμικές Σπουδές, την Κοινωνιολογία, την Διαπολιτισμική Παιδαγωγική, το Παιχνίδι και τη Θεατροπαιδαγωγική στα Πανεπιστήμια Κρήτης και Έσσεν Γερμανίας και στη Σχολή Παραστατικών Τεχνών του Πανεπιστημίου Καλών Τεχνών Βερολίνου, απ' όπου έλαβε και το διδακτορικό του. Έχει διδάξει στα Πανεπιστήμια Καλών Τεχνών Βερολίνου, Βιέννης, Κύπρου, Κρήτης, Πελοποννήσου και Θεσσαλίας, έχει εμπυχώσει πλήθος θεατροπαιδαγωγικών εργαστηρίων με εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και έχει συμμετάσχει και συμμετέχει σε εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα. Στα ερευνητικά του ενδιαφέροντα συμπεριλαμβάνει τη θεατροπαιδαγωγική θεωρία και πρακτική στην τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση και στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών, ενώ μελετήματά του βρίσκονται σε ελληνικά και ξένα περιοδικά, σε πρακτικά συνεδρίων και σε συλλογικούς τόμους.

Η **Χαρίκλεια Κανάρη** είναι επίκουρη καθηγήτρια Μουσειακής Εκπαίδευσης στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Σπούδασε Μουσειοπαιδαγωγική Εκπαίδευση, Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στις Επιστήμες της Αγωγής. Έχει λάβει μέρος ως μέλος της επιστημονικής ομάδας χρηματοδοτούμενων, ερευνητικών προγραμμάτων σχετικών με τα μουσεία, την προσβασιμότητα και τη συμπερίληψη ατόμων με αισθητηριακές αναπηρίες σε μουσεία, στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση, τις τέχνες, την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, κ.α. Έχει συνεργαστεί με πολλούς φορείς εκπαίδευσης και πολιτισμού στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Ι.Ε.Π., ΥΠ.ΠΟ.Α., ICEVI-Europe, μουσεία, Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, κ.ά.) για θέματα μουσειακής εκπαίδευσης, προσβασιμότητας, συμπερίληψης, διαφοροποιημένης παιδαγωγικής, κ.λπ. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν την Πολιτισμική Κληρονομιά στην Εκπαίδευση, τη Μουσειακή Εκπαίδευση και τις τέχνες στην τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση. Έχει συμμετάσχει σε διεθνή και ελληνικά συνέδρια και δημοσιεύσει σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά, πρακτικά συνεδρίων και σε συλλογικούς τόμους.

Η **Νάσια Χολέβα** είναι διδάκτωρ θεατροπαιδαγωγικής του ΑΠΘ. Διδάσκει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου μαθήματα Παιδαγωγικής του Θεάτρου, ως ακαδημαϊκή υπότροφος. Σπούδασε στο Τμήμα Θεάτρου (ΑΠΘ) και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Εφαρμοσμένο Δράμα (Exeter University). Διορισμένη θεατρολόγος, συντονίζει ομάδες τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης και επιμορφώνει εκπαιδευτικούς. Υπήρξε μέλος ομάδας εμπειρογνομόνων του ΙΕΠ για τον πολιτισμό και τις τέχνες. Δημιουργεί και υλοποιεί θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα και έρευνες (ΕΣΠΑ, Ευρωπαϊκή Ένωση, ΑΠΘ, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, την ActionAid). Συγγράφει βιβλία και δημοσιεύει έρευνες σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και συνέδρια. Είναι μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού *Εκπαίδευση & Θέατρο*. Πρόσφατα ερευνητικά της ενδιαφέροντα είναι η διασύνδεση της θεατροπαιδαγωγικής με την εκπαίδευση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη καλλιτεχνών και εκπαιδευτικών μέσα από ισότιμες συνεργασίες και η αξιοποίηση έργων τέχνης στην διαθεματική προσέγγιση κοινωνικών ζητημάτων.

Η **Μαρία Κολτσιδά** είναι διδακτορίσσα του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και διδάσκουσα (ακαδημαϊκή υπότροφος) του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΑΠΘ) στο πεδίο «Θέατρο στην Εκπαίδευση». Σπούδασε στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΑΠΘ και έλαβε το μεταπτυχιακό της δίπλωμα στις Δημιουργικές Τέχνες στην Εκπαίδευση με κατεύθυνση το Θέατρο στην Εκπαίδευση από το Πανεπιστήμιο του Έξετερ. Δημοσιεύσεις της έχουν συμπεριληφθεί σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και έχει συμμετάσχει σε επιστημονικά συνέδρια σε Ελλάδα και εξωτερικό. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα αφορούν στις Σπουδές για την Αναπηρία και τη

Θεατροπαιδαγωγική. Συμμετέχει σε διεθνή ευρωπαϊκά προγράμματα σε θέματα θεάτρου, εκπαίδευσης και τεχνών. Έχει εργαστεί και εργάζεται ως εκπαιδευτικός πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ως θεατροπαιδαγωγός σε μικτές ομάδες με ανάπηρους/ες και μη ανάπηρους/ες συμμετέχοντες/ουσες. Για την εκπόνηση της διδακτορικής της διατριβής έλαβε υποτροφία από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΒΕΝΙΕΡΗ «Το μουσειακό θέατρο ως ζωντανή και ψηφιακή ερμηνεία: θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις»

Το μουσειακό θέατρο συνιστά μια ερμηνευτική στρατηγική που εφαρμόζεται σε μουσεία, μνημεία και τόπους πολιτισμικής αναφοράς ήδη από τον 19^ο αιώνα για να διευρύνει τις αφηγηματικές δυνατότητες του χώρου ή/και του αντικειμένου και να ενθαρρύνει το κοινό να κατανοήσει με άμεσο τρόπο διαφορετικές διαστάσεις της ιστορίας και του μουσειακού περιβάλλοντος. Ιστορικά πρόσωπα, φανταστικά ή πραγματικά, ζωντανεύουν και αλληλεπιδρούν με το κοινό στο πλαίσιο μιας θεατρικής σύμβασης που μπορεί να δημιουργήσει διαλογικούς χώρους και πολυεπίπεδες συνδέσεις μεταξύ των ιχών του παρελθόντος και των σημερινών ανθρώπων. Ως ερμηνευτικό εργαλείο είναι ικανό να διαμεσολαβήσει όχι μόνο λεκτικά αλλά και ενσώματα την πολλαπλότητα της εμπειρίας και να συνδέσει το ειδικό με το γενικό. Η προσέγγιση αυτή ακολουθεί τις σύγχρονες εξελίξεις στα πεδία της ιστορίας, των σπουδών μνήμης και της μουσειολογίας και συνδέεται με την ανάδυση των «αθέατων» όψεων της εμπειρίας των υποκειμένων. Σε αυτό το πλαίσιο, το μουσειακό θέατρο μπορεί να αποτελέσει ένα δυναμικό πεδίο που θα διευρύνει, θα διαφοροποιήσει και θα επηρεάσει καθοριστικά τη σχέση των μουσείων με το κοινό τους και κατ' επέκταση με το κοινωνικό σύνολο.

Σήμερα το μουσειακό θέατρο περιλαμβάνει μια σειρά μεθοδολογικών εργαλείων που επιτρέπουν τη δημιουργική διαχείριση του αφηγηματικού υλικού, υπερβαίνοντας τα όρια άλλων επικοινωνιακών και ερμηνευτικών προσεγγίσεων. Η ανάπτυξη του πεδίου της δημόσιας ψηφιακής ιστορίας, που ορίζεται ευρέως ως η μελέτη, η αναπαράσταση και η διάδοση της γνώσης για το παρελθόν μέσω των ψηφιακών τεχνολογιών, δημιουργεί συνεχώς νέους τρόπους αξιοποίησης του μουσειακού θεάτρου, θέτοντας νέες προκλήσεις και νέα ερωτήματα.

Η ανακοίνωση θα εστιάσει στην σκιαγράφηση των σύγχρονων θεωρητικών και πρακτικών προσεγγίσεων καθώς και στα ζητήματα που προκύπτουν.

Η **Φωτεινή Βενιέρη** είναι μουσειολογος-θεατρολόγος. Απόφοιτη του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α.. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές, ως υπότροφος του Ι.Κ.Υ., στην Πολιτιστική Διαχείριση, στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και εκπόνησε τη διδακτορική της διατριβή με θέμα το μουσειακό θέατρο στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με υποτροφία του Ιδρύματος Λεβέντη και του κληροδοτήματος Παπαδάκη. Η μεταδιδακτορική της έρευνα εκπονήθηκε στο Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου με υποτροφία του Ι.Κ.Υ. Από το 2017 σχεδιάζει και υλοποιεί παραστάσεις μουσειακού θεάτρου σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Έχει διδάξει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., στο Τμήμα Αρχαιολογίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου και στα μεταπτυχιακά προγράμματα «Δημόσια Ιστορία» και «Δημιουργική Γραφή» του Ε.Α.Π.. Συμμετέχει σε ερευνητικά προγράμματα που εστιάζουν στην αξιοποίηση ψηφιακών αφηγηματικών μέσων στην πολιτισμική κληρονομιά. Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά. Το βιβλίο της για το μουσειακό θέατρο αναμένεται να εκδοθεί από τις εκδόσεις Δίσιγμα.

ΑΡΙΑΔΝΗ ΥΦΑΝΤΗ «Το μουσείο ως σημαίνοντας χώρος δημοκρατικής έκφρασης στη Νεότερη Εποχή»

Το σύγχρονο μουσείο, όπως το γνωρίζουμε από την εποχή της Γαλλικής Επανάστασης και το Λούβρο, ως πρώτο μουσείο στον κόσμο, που άνοιξε τις πόρτες του για το ευρύ κοινό, (Sommer, 2013) αποτελεί έναν χώρο ιδιαίτερης σημασίας. Πρόκειται για έναν από τους πρώτους πολιτισμικούς χώρους της Νεότερης Εποχής, στον οποίο όλοι οι επισκέπτες είχαν εξίσου το δικαίωμα να θαυμάσουν τα αντικείμενα τέχνης, τόσο από κοντά όσο και από μακριά, ανεξάρτητα από την κοινωνική τους προέλευση (Vieregg, 2008).

Σε αντίθεση με άλλα καλλιτεχνικά μέσα έκφρασης, όπως για παράδειγμα το θέατρο στην παραδοσιακή του μορφή, η εικαστική έκθεση αποτελεί επιπλέον, έναν χώρο πολιτισμού που προσφέρει απόλυτη ελευθερία κίνησης στους επισκέπτες του. Οι επισκέπτες του μουσειακού χώρου είναι συνδημιουργοί· παίρνουν μέρος στην άυλη γραφή της δραματουργίας μιας έκθεσης, καθώς μπορούν κάθε στιγμή να αποφασίσουν, ποια αντικείμενα της έκθεσης θέλουν να προσλάβουν με τις αισθήσεις τους, ποιες περιγραφές επιθυμούν να διαβάσουν ή να αγνοήσουν. Η έκθεση ωθεί τους επισκέπτες να εισέλθουν σε έναν ανοιχτό με τα εκθέματα διάλογο (Hanak-Lettner, 2002).

Η πρόταση θα στηριχτεί μεθοδολογικά στη θεωρία του χώρου, με κύριο εκπρόσωπο της τον Γάλλο φιλόσοφο Henri Lefebvre, καθώς και σε σύγχρονες θεατρολογικές και μουσειολογικές προσεγγίσεις. Πιο συγκεκριμένα, στόχος αυτής της ερευνητικής πρότασης είναι να αναδείξει τη λειτουργία του μουσείου ως ενός από τους σημαντικότερους χώρους δημοκρατικής έκφρασης στη σύγχρονη εποχή. Παραδείγματα από το χώρο των εικαστικών τεχνών θα χρησιμοποιηθούν με σκοπό να αιτιολογηθούν οι θέσεις της πρότασης. Ποιος είναι ο ρόλος του σώματος του επισκέπτη και η αλληλεπίδραση του με τα εκθεσιακά αντικείμενα; Η παραδοσιακή ιδέα μιας έκθεσης με παρουσίαση αντικειμένων θα αντιπαρατεθεί σε εκθέσεις στις οποίες οι επισκέπτες, μέσα από διάφορα καλλιτεχνικά μέσα (performance, εναλλακτικές αφηγηματικές τεχνικές, εμπύθιση σε κόσμους εικονικής πραγματικότητας), καλούνται να (αλληλεπι)δράσουν με τα εκθέματα παίρνοντας μέρος στην δημιουργία του καλλιτεχνικού γεγονότος.

Η **Αριάδνη Υφαντή** είναι απόφοιτος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και του Τμήματος Θεάτρου, Κινηματογράφου και Μέσων του Πανεπιστημίου της Βιέννης. Έχει σπουδάσει Μουσειολογία και Επιμέλεια Εκθέσεων στο Πανεπιστήμιο του Κρεμς. Επίσης, έχει συνεργαστεί ως ελεύθερη δραματουργός με θεατρικές ομάδες και ομάδες χορού της Ελλάδας και του εξωτερικού, καθώς και Διεθνή Φεστιβάλ όπως η Prague Quadrennial και το Φεστιβάλ Χορού ImPulsTanz στη Βιέννη. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στη Θεωρία και Κοινωνιολογία του Χώρου και των Πόλεων, τη Μουσειολογία, καθώς και τη Θεωρία του σύγχρονου Θεάτρου. Εκπονεί διδακτορική διατριβή με θέμα «Ο μουσειακός χώρος ως χώρος δημοκρατικής έκφρασης».

Παρασκευή, 29 Σεπτεμβρίου 2023

11^η Συνεδρία 14:30 – 16:00

**Σύγχρονες προσεγγίσεις και προκλήσεις της παράστασης
Βασιλικό θέατρο (κεντρική σκηνή)**

**MARINA ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ-ΤΑΚΗ «Νέες σκηνοθετικές προσεγγίσεις στο κυπριακό
θεατρικό τοπίο (αρχές 21ου αιώνα)»**

Η σκηνοθετική τέχνη των αρχών του εικοστού πρώτου αιώνα στην Κύπρο αποτελεί ένα ενδιαφέρον, αλλά ανεξερευνήτο πεδίο, αφού πρόκειται για κάτι σύγχρονο και εν εξελίξει. Το ενδιαφέρον έγκειται στο γεγονός ότι η εικόνα που επικρατεί στο θεατρικό τοπίο της Κύπρου μέχρι τα τέλη του εικοστού αιώνα διαφοροποιείται με το πέρασμα στη νέα χιλιετία σε μεγάλο βαθμό και σε πολλούς τομείς. Η παρούσα εισήγηση στοχεύει στην παρουσίαση των σύγχρονων σκηνοθετικών προσεγγίσεων που καταγράφονται την πρώτη εικοσαετία του αιώνα μας. Η εισήγηση βασίζεται σε έρευνα που διεξήχθη εστιασμένη δομικά και θεματικά σε τέσσερις άξονες: α. στο κείμενο της παράστασης· β. στον χώρο της παράστασης· γ. στον ρόλο που διαδραματίζει ο θεατής κατά την παράσταση· δ. στη σκηνοθετική προσέγγιση/μεθοδολογία.

Από την έρευνα προέκυψε ότι αν και το μεγαλύτερο μέρος της θεατρικής παραγωγής εμπίπτει στο δραματικό θέατρο, με την αλλαγή της χιλιετίας διαπιστώνεται ότι ένας σημαντικός αριθμός νέων σκηνοθετών/τιδων, χωρίς δισταγμό, αναμετριέται και συμπορεύεται με τις νέες τάσεις που παρατηρούνται διεθνώς, εισάγοντας κατ' αυτό τον τρόπο νέα σκηνικά είδη στη θεατρική πραγματικότητα της Κύπρου. Μετέρχεται μεθόδους και προσεγγίσεις (ιδεολογικές και αισθητικές) που καταρρίπτουν βασικές θεατρικές συμβάσεις του δραματικού θεάτρου. Το γεγονός αυτό μας επιτρέπει να κάνουμε πλέον λόγο για πειραματισμό, όπως και για την παρουσία στοιχείων μεταδραματικού θεάτρου στη χώρα. Θα μπορούσαμε, μάλιστα, για ορισμένους από αυτούς τους νέους σκηνοθέτες/τιδες, να υιοθετήσουμε τον όρο σκηνοθέτης-δημιουργός (director-auteur). Κάποιοι είτε δημιουργούν οι ίδιοι ένα νέο κείμενο εκ του μηδενός είτε βασίζονται σε ήδη υπάρχοντα για να δημιουργήσουν ένα καινούργιο (θέατρο της επινόησης), άλλοι δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στο σώμα, με την κίνηση να υπερτερεί έναντι του λόγου, αποτελώντας την κυρίαρχη αφήγηση της παράστασης (σωματικό θέατρο). Άλλοι στήνουν παραστάσεις σε πραγματικούς χώρους, συνδέοντάς τες άμεσα με την ιστορικότητα και την ίδια τη λειτουργία τους, καταρρίπτοντας έτσι μια από τις βασικές θεατρικές συμβάσεις, δηλαδή αυτή του θεατρικού χώρου (θέατρο συγκεκριμένου χώρου). Παράλληλα, κάποιοι δημιουργοί δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στο μουσικό στοιχείο, δημιουργώντας παραστάσεις με μεταδραματικά χαρακτηριστικά στις οποίες κυρίαρχο στοιχείο είναι η μουσική (πειραματικό μουσικό θέατρο), ενώ άλλοι στήνουν happenings ή παραστατικά γεγονότα βασισμένα σε εικαστικές εγκαταστάσεις, θέτοντας τον θεατή στο επίκεντρο της δράσης.

Επιπλέον, στην υπό εξέταση περίοδο καταγράφονται ακόμη δύο νέες σκηνοθετικές τάσεις που χρήζουν ιδιαίτερης αναφοράς: η χρήση της ελληνοκυπριακής διαλέκτου ως γλώσσα της παράστασης και η μεταφορά μη θεατρικών κειμένων στη σκηνή (πεζών και ποιητικών).

Η **Μαρίνα Αθανασίου-Τάκη** είναι φιλόλογος και Διδάκτωρ Θεατρικών Σπουδών με κατεύθυνση τη σκηνοθεσία (Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου). Είναι μέλος της Ένωσης Θεατρικών Συγγραφέων Κύπρου. Έχει αρκετές συμμετοχές σε συνέδρια και σεμινάρια και διαθέτει δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν στις σύγχρονες σκηνοθετικές τάσεις. Έχει δημοσιεύσει τα βιβλία *Το ερασιτεχνικό θέατρο στην Κύπρο (1955-1974)*, (2015) και *Η σκηνοθεσία στην Κύπρο κατά τη πρώτη εικοσαετία του 21ου αιώνα. Δραματικό, μεταδραματικό θέατρο και ζητήματα ταυτότητας*, (2022, εκδόσεις ΟΤΑΝ). Έχει συγγράψει τα θεατρικά έργα *Το ρόδο της Δαμασκού* και *Μέρες Εγκλεισμού*. Έχει σκηνοθετήσει παραστάσεις σχολικού θεάτρου και διαφόρων θεατρικών ομίλων. Παραστάσεις της συμμετείχαν σε φεστιβάλ εντός και εκτός Κύπρου και κάποιες από αυτές διακρίθηκαν. Τιμήθηκε δύο φορές με βραβείο σκηνοθεσίας σε φεστιβάλ στην Κρήτη και τη Θεσσαλονίκη, με το Α΄ βραβείο Παγκύπρια στο διαγωνισμό συγγραφής θεατρικού μονόπρακτου από την Ένωση Θεατρικών Συγγραφέων Κύπρου για το έργο *Το ρόδο της Δαμασκού* και με έπαινο για το έργο *Μέρες Εγκλεισμού*. Είναι συνιδρύτρια της επαγγελματικής θεατρικής σκηνής «Παρέμβασις» με έδρα την Πάφο. Προσφέρει μαθήματα θεάτρου σε παιδιά και ενήλικες.

ΡΕΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ «Η επανεκκίνηση του θεατρικού συστήματος στην μετα - covid εποχή: προκλήσεις και κίνδυνος»

Η μελέτη εστιάζει στις παραστάσεις των αθηναϊκών θιάσων που ξεχώρισαν τόσο για την επιλογή του ρεπερτορίου τους όσο και για τη θετική υποδοχή τους από το κοινό και την κριτική κατά την περίοδο μετά την πανδημία. Ενδεικτικά αναφέρονται οι παραστάσεις του Θεάτρου Τέχνης, του Εθνικού Θεάτρου, της ομάδας Νάμα στο θέατρο Επί Κολωνών και οι παραστάσεις της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών. Διερευνώνται οι όροι που προσδιορίζουν τις επιλογές του ρεπερτορίου αλλά και το αισθητικό τους αποτέλεσμα, όπως τεκμηριώνεται από τις σύγχρονες πηγές.

Η **Ρέα Γρηγορίου** γεννήθηκε στο Χαρτούμι. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ. Συνέχισε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στο Νεοελληνικό Ινστιτούτο της Σορβόνης (Paris IV) και στο Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ. Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ και τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται σε ζητήματα Ιστορίας και Δραματολογίας του Νεοελληνικού Θεάτρου, σκηνικής πρακτικής και πρόσληψης της ευρωπαϊκής δραματοουργίας στο ελληνικό θέατρο. Σχετικές μελέτες της, άρθρα και βιβλιοκρισίες έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά και σε συλλογικούς τόμους. Αναφέρουμε ενδεικτικά μελέτες της σχετικές με τον πολιτικό προβληματισμό στη νεοελληνική δραματοουργία, την επίδραση της τηλεοπτικής αισθητικής στο νεοελληνικό θέατρο, την πρόσληψη της ιταλικής κωμωδιογραφίας στην ελληνική σκηνή, την πορεία του νεοελληνικού θεάτρου προς το αστικό δράμα κατά την τελευταία 25ετία του 19ου αιώνα και την αξιοποίηση της «διαφορετικότητας» (εθνοτικής-φυλετικής) από τους Έλληνες δραματουργούς του 21ου αιώνα, τη σχέση του Θεάτρου Τέχνης με τη δραματοουργία του 19ου αιώνα, την ιστορική αξία των μπουλουκιών για τη διαμόρφωση της ελληνικής σκηνής, την συμβολή του Η. Λογοθέτη στην τέχνη του θεάτρου και την κινηματογραφική γραφή εκπροσώπων του ΝΕΚ στην κινηματογραφική τέχνη του 20ού αιώνα. Εργάστηκε ως ερευνήτρια στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών στο πρόγραμμα συγγραφής και έκδοσης των λημμάτων της Ελληνικής Εγκυκλοπαίδειας Τύπου την περίοδο 2001-2008. Συνεργάστηκε ως επιστημονικός συνεργάτης και διδάσκουσα των γνωστικών αντικειμένων της Ιστορίας και Δραματολογίας του Νεοελληνικού και Ευρωπαϊκού Θεάτρου (18ος-21ος αι.) με το Πανεπιστήμιο Πατρών, το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και δίδαξε στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Έχει δημοσιεύσει επιφυλλίδες, βιβλιοκρισίες και ερμηνευτικά άρθρα σχετικά με την Θεωρία του Θεάτρου και τη θεατρική πρακτική σε εφημερίδες και λογοτεχνικά περιοδικά. Έχει συμμετάσχει σε ραδιοφωνικές εκπομπές και τηλεοπτικά πάνελ με αντικείμενο τη σύγχρονη θεατρική και κινηματογραφική δραστηριότητα. Είναι κριτικός θεάτρου στην

εφημερίδα *Καθημερινή*. Είναι Καθηγήτρια -Σύμβουλος Ιστορίας Θεάτρου και Κινηματογράφου στο Τμήμα Ελληνικός Πολιτισμός του ΕΑΠ.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΣΙΑΛΛΕΡ «Romeo Castellucci, Bros - Η ποιητική της βίας»

Στην επικείμενη ανακοίνωση θα επιχειρηθεί μια αναλυτική παρουσίαση της παράστασης *Bros* του Romeo Castellucci και στις καινοτομίες που φαίνεται να τη συνοδεύουν. Με κεντρικό πρωταγωνιστή της παράστασης το σώμα και τη λειτουργία του μέσα σ' ένα σύστημα επιβολής, ερχόμαστε αντιμέτωποι με την ίδια την ιστορία του δυτικού πολιτισμού και τις συνθήκες που τον διαμόρφωσαν, μέχρι τις πιο σκοτεινές και αποκρουστικές εκφάνσεις του.

Τα όρια στην παράσταση του Romeo Castellucci άλλοτε φαίνονται να υποχωρούν και άλλοτε να διευρύνονται, συμπαρασύροντας φιλοσοφικά, κοινωνιολογικά, καλλιτεχνικά αλλά και ανθρωπολογικά, το ίδιο το γεγονός που τελείται ανάγοντάς το σε τόπο αναζητήσεων του επιβεβλημένου, μεταξύ του υπαρκτού και του φαντασιακού, του ατομικού και του συλλογικού. Η παράσταση του Castellucci απογυμνωμένη από κάθε ζωντανή γλώσσα επαναπροσδιορίζει την επικοινωνία μέσω της σωματικής επαφής αλλά και των αισθήσεων, πάντα υπό την καθοδήγηση και τις εντολές του σκηνοθέτη. Ακριβώς όπως μια κοινωνία υπακούει στο νόμο που θεσπίζει για την αυτοπροστασία της. Μέσα στο ζωντανό παραστασιακό γεγονός παρεμβάλλονται φωτογραφικές-εικαστικές εικόνες, που άλλοτε απεικονίζουν ζώα, ανθρώπινες μορφές, έργα τέχνης ή και τους δημιουργούς τους.

Έτσι η εικόνα, ζωντανή ή νεκρή, δημιουργεί τη δική της δραματουργία ή γίνεται ακόμα και το ίδιο το δράμα που ξεδιπλώνεται βίαια. Αυτό με τη σειρά του, διαρρηγνύει με τις εντάσεις του την ίδια την έννοια του χωροχρόνου και τα όρια της πραγματικότητας. Ένα παιχνίδι εξερεύνησης της ανθρώπινης φύσης και της λειτουργίας του ατόμου σε μια συλλογικότητα που το μετατρέπει σε θύμα και θύτη ταυτόχρονα. Η υπακοή σε ένα σύστημα κανόνων παρόμοιο με αυτό που συνεπήρε την υφήλιο με το *Squid game*, αναπαρίσταται αυτή τη στιγμή μπροστά μας θέτοντας και εμάς τους θεατές προ των ευθυνών μας με τη σιωπηρή συμμετοχή μας σ' αυτή την παράδοση σύμβαση.

Ο **Αντώνης Τσίλλερ** γεννήθηκε στην Αθήνα το 1982. Είναι απόφοιτος του τμήματος θεατρικών σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών καθώς και του ΜΠΣ του ίδιου τμήματος με τίτλο 'Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο'. Από το 2016 είναι υποψήφιος διδάκτορας του τμήματος. Επίσης είναι απόφοιτος της δραματικής σχολής του δήμου Αγίας Βαρβάρας. Από το 2021 είναι μέλος της συντακτικής ομάδας του επιστημονικού θεατρολογικού περιοδικού *Θεατρογραφίες*. Στο θέατρο έχει συνεργαστεί με τους: Μιχαήλ Μαρμαρινό, Άρη Ρέτσο, Josef Szeiler, Wlodzimierz Staniewski, Δημήτρη Τσιάμη, Άντζελα Μπρούσκου. Δημήτρη Μπίτο, Δημήτρη Μπαμπίλη, Άννα Τζάκου.

ΜΑΡΚΙΑ ΛΙΑΠΗ «Η θεατρικότητα του χώρου και η δραματικότητα της performance: το παράδειγμα του *No Intermission* και *Seven deaths of Maria Callas* (2022)»

Η παρούσα ανακοίνωση μελετάει ζητήματα ορολογίας και ανάλυσης των σύγχρονων εικαστικών και παραστατικών τεχνών με αφορμή το πρόσφατο πρόγραμμα εικαστικών παραστάσεων (performance project) του Royal Theater Carré στο Άμστερνταμ (24-30/10/2022) για τα 135 χρόνια δράσης του. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος

πραγματοποιήθηκαν 10 παραστάσεις/performance εντός μίας εβδομάδας, χρησιμοποιώντας όλους τους χώρους του θεατρικού συγκροτήματος. Παράλληλα, η καλλιτέχνις Marina Abramovich παρέδωσε μια διάλεξη κινητοποίησης του κοινού ώστε να συμμετάσχει στις παραστάσεις των εικαστικών καλλιτεχνών, ενώ μια εβδομάδα αργότερα η ίδια ανέβασε στον ίδιο χώρο τη δική της παράσταση όπερας (opera project) *Seven deaths of Maria Callas*. Η συγκυρία των δύο καλλιτεχνικών γεγονότων φέρνει στο προσκήνιο ζητήματα θεατρικότητας και εικαστικότητας, του χώρου ως πεδίου ερμηνείας, εννοιολόγησης και δράσης και τέλος, του κοινού, ως συστατικού στοιχείου, πλέον της τέχνης, της performance, παρά την αμφιθυμία των δεκαετιών του τέλους του 20ού αιώνα (Χαραλαμπίδης, 1995:110). Στην ανακοίνωση μελετάται η συνύπαρξη εικαστικού και θεατρικού χώρου, εικαστικής παράστασης και θεατρικής σύμβασης, στοχεύοντας σε μια νέα ειδολογική πρόταση-κατεύθυνση της σύγχρονης performance art. Πιο συγκεκριμένα, απέναντι στην τέχνη του σώματος ως δράση, έργο και τελετουργία (Foster, 2009: 565) μελετάται η δυνατότητα ανάδειξης της performance art ως *χώρου* και αναλύονται τα χαρακτηριστικά αλλά και οι αλλαγές που μπορεί να φέρει αυτή η νέα ειδολογική πρόταση.

Η **Μαρκία Λιάπη** γεννήθηκε στην Κοζάνη και σπούδασε στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Έχει πραγματοποιήσει σπουδές Νεοελληνικής Φιλολογίας, Γενικής και Συγκριτικής Φιλολογίας και Ιστορίας της Τέχνης ενώ είναι υποψήφια διδάκτορας στο τμήμα Νεοελληνικής Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Παράλληλα σπουδάζει ως προπτυχιακή φοιτήτρια στο Τμήμα Θεάτρου. Ζει και εργάζεται ως φιλόλογος στη Θεσσαλονίκη.

Μεταγλωττίσεις – οι τρόποι του κειμένου και οι τρόποι της σκηνής **Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (φουαγιέ)**

ΙΩΑΝΝΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ «Σκηνικές αναπαραστάσεις της αποδημίας στα έργα του Ιάκωβου Καμπανέλλη και του Παύλου Μάτεσι: διασταυρώσεις, αναλογίες, υπερβάσεις»

Η οντολογική συνθήκη του θανάτου στο θέατρο συνιστά ένα ιδιαίζον δραματουργικό πεδίο, το οποίο δύναται να ενεργοποιήσει πλείστες σκηνικές μεταφορές και αποτυπώσεις. Ο λόγος αυτής της πολυσχιδιάς απορρέει από την ίδια τη φύση του θανάτου: στο μεταίχμιο του χρόνου της ζωής και στο όριο της υλικότητας ο θάνατος ανακινεί επί σκηνής ζητήματα αναπαράστασης του χρόνου, αλλά και ζητήματα που άπτονται της υλικής υπόστασης των σκηνικών μέσων.

Στην παρούσα ανακοίνωση επιλέγονται τέσσερα έργα διά των οποίων φωτίζονται διαφορετικές σκηνικές εκδοχές της αποδημίας, που με τη σειρά τους ενσωματώνουν διαφορετικές οπτικές επί του ζητήματος. Πρόκειται για τα έργα: *Μια συνάντηση κάπου αλλού* και *Μια Κωμωδία* του Ιάκωβου Καμπανέλλη και *Προς Ελευσίνα* και *Περιποιητής φυτών* του Παύλου Μάτεσι. Στα έργα αυτά η αποδημία εις θάνατον υποστασιοποιείται σκηνικά μέσα από δύο κεφαλαιώδη σκηνικά τοπόσημα: την πόρτα (*Μια συνάντηση κάπου αλλού* και *Προς Ελευσίνα*), η οποία ενέχει την ιδιότητα της μετάβασης, και τη βάρκα του ψυχοπομπού Ερμή (*Περιποιητής φυτών* και *Μια Κωμωδία*), που συνδέεται με τη μυθολογική εκδοχή της αποδημίας και επιτρέπει υπερβάσεις και ανατροπές.

Σε ένα πρώτο επίπεδο αναλύεται η υλική υπόσταση των δύο αυτών σκηνικών τοπόσημων (όπως αυτή αποτυπώνεται στις σκηνικές οδηγίες των έργων), η θέση τους εντός του σκηνικού χώρου σε σχέση και με τα υπόλοιπα στοιχεία του χώρου και η αλληλεπίδρασή τους με αυτά. Χαρτογραφούνται οι κινησιακές και γειτνιαστικές σχέσεις που αυτά τα τοπόσημα ενεργοποιούν και εξετάζεται η συνολική τους επενέργεια στην ατμόσφαιρα του σκηνικού χώρου. Σε ένα δεύτερο επίπεδο διερευνώνται οι συμβολικές ιδιότητες που απορρέουν από τα παραπάνω. Στην περίπτωση της πόρτας αναδεικνύεται η λειτουργία της ως ενός κατωφλιού, που σηματοδοτεί το πέρασμα από τη ζωή στον θάνατο. Η ίδια η επί σκηνής διάβαση της πόρτας όχι μόνο ανακαλεί το πέρασμα αυτό, αλλά επιπλέον εξετάζει με χωρικούς όρους το ζήτημα του χρόνου της ζωής και του τρόπου που αυτή η τελευταία διάβαση αξιοδοτεί αναδρομικά τον ανθρώπινο βίο. Ως προς τη σκηνική εμφάνιση του ψυχοπομπού Ερμή, εντοπίζεται και στους δύο συγγραφείς μια διάθεση σαρκαστικής αντιμετώπισης της αποδημίας, η οποία, μέσα από διαδοχικές σκηνικές ανατροπές της χρήσης του μέσου της βάρκας, φωτίζει με μια λοξή ματιά τη ματαιοδοξία του ανθρώπινου βίου.

Μέσα από τις διαφορετικές αυτές εκδοχές σκηνικών αναπαραστάσεων της αποδημίας αναδεικνύεται τελικά ο τρόπος με τον οποίο ο σκηνικός χώρος δύναται να εγκιβωτίσει το δράμα της ανθρώπινης ύπαρξης αλλά και να αγκυρώσει επί σκηνής τη διάβαση του τελευταίου συνόρου της.

Η **Ιωάννα Αλεξανδρή** σπούδασε στο Τμήμα Θεάτρου του ΑΠΘ, από το οποίο αποφοίτησε με Άριστα (2005). Συνέχισε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, ενώ από το ίδιο τμήμα αναγορεύθηκε αριστούχος Διδάκτωρ το 2022. Η διδακτορική της διατριβή είχε τον τίτλο: «Ο λόγος των πραγμάτων. Οι λειτουργίες και οι σημασίες των σκηνικών αντικειμένων στη νεοελληνική δραματολογία της δεκαετίας του 1990» και εκπονήθηκε υπό την εποπτεία του καθηγητή κ. Γιώργου Π. Πεφάνη. Ως θεατρολόγος έχει αναλάβει την επιστημονική επιμέλεια θεατρολογικών συγγραμμάτων, έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια και ημερίδες, ενώ άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και πρακτικά συνεδρίων. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στη σύγχρονη νεοελληνική δραματολογία, στη θεωρία του θεατρικού χώρου και στο θέατρο στην εκπαίδευση. Εργάζεται επί σειρά ετών ως αναπληρώτρια εκπαιδευτικός θεατρικής αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ενώ έχει εργαστεί ως εμπνευστήρια θεατρικών ομάδων σε Δήμους και άλλους φορείς.

ΜΑΡΙΑ ΣΙΚΙΤΑΝΟ «Η Έννοια της Εργαστηριακότητας στη Θεατρική Ομάδα Σημείο Μηδέν και η Εργαστηριακή Δραματολογία του Σάμιουελ Μπέκετ»

Πολλές έρευνες εστιάζουν στην έννοια της εργαστηριακότητας προκειμένου να χαρτογραφήσουν τα χαρακτηριστικά και τις λειτουργίες του εργαστηριακού θεάτρου. Μερικοί μελετητές περιγράφουν την ανάπτυξη της έννοιας της εργαστηριακότητας ως βασικό υπέδαφος του τρόπου δουλειάς ενός εργαστηριακού θεάτρου, που επικεντρώνεται στην έρευνα της δημιουργικής διαδικασίας και της υποκριτικής τέχνης. Κάποιοι άλλοι μελετητές συνδέουν την έννοια της εργαστηριακότητας με την παιδαγωγική, την επιστήμη και τη μετάδοση γνώσης, ορίζοντάς την ως τόπο παρατήρησης και δημιουργίας ενός δικτύου μάθησης. Η προτεινόμενη εισήγηση εστιάζει στην έννοια της εργαστηριακότητας ως εναλλακτικού τρόπου καλλιτεχνικής δημιουργίας στη μέθοδο εργασίας της θεατρικής ομάδας Σημείο Μηδέν, μέσα από την εργαστηριακή δραματολογία του Σάμιουελ Μπέκετ. Συγκεκριμένα, θα εξετάσει τη διαλεκτική συνομιλία μεταξύ του ερευνητικού τρόπου εργασίας της ομάδας και της μπεκετικής

εργαστηριακής δραματουργίας, η οποία προτάσσει τη μελέτη της ανθρώπινης κατάστασης, αλλά και των όρων και ορίων του θεάτρου, της δραματικότητας, της γλώσσας και της αναπαράστασης, μέσα από το πρίσμα προετοιμασίας τριών παραστάσεων: *Περιμένοντας τον Γκοντό*, *Ευτυχισμένες Μέρες* και *Όχι Εγώ*.

Η **Μαρία Σικιτάνο** είναι αριστούχος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Το 2018 ολοκλήρωσε μεταπτυχιακές σπουδές στη Σημειωτική στο πανεπιστήμιο της Μπολόνιας, ως υπότροφος του Κοινωφελούς Ιδρύματος Ιωάννη Σ. Λάτση. Από το 2020 παρακολουθεί το μεταπτυχιακό πρόγραμμα Θεατρικών Σπουδών του πανεπιστημίου της Στοκχόλμης. Από το 2022 είναι υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με θέμα: «Η Εργαστηριακότητα στην Ευρωπαϊκή Πρωτοπορία και οι Μεταγραφές της στη Σύγχρονη Θεατρική Πρακτική: η Περίπτωση της Ομάδας Σημείο Μηδέν» με επιβλέπουσα την καθηγήτρια Αγγελική Σπυροπούλου. Από το 2014 συνεργάζεται με τον σκηνοθέτη της Ομάδας Σημείο Μηδέν, Σάββα Στρούμπο, ως θεατρολόγος. Οι δημοσιεύσεις της περιλαμβάνουν: «Εμείς: Η Δυστοπία Ενός Ιδανικού Κόσμου» (Νεφέλη, 2015), «Η (Πολλ)απλότητα του Γκοντό» (Νεφέλη, 2018), «Βσέβολοντ Μέγερχολντ, Ο Μεγάλος Επαναστάτης του Θεάτρου» (Μαρξιστική Σκέψη, τ. 29), *Βσέβολοντ Μέγερχολντ: Για το Θέατρο* (Τόπος, 2021), «Προς μια Ερευνητική Διάσταση του Θεάτρου» (Κοβάλιτο, 2022), κ.ά.

ΖΩΗ ΛΥΡΑ «‘Film to Stage / Από την οθόνη σκηνή. Η λειτουργία της αφήγησης στο θέατρο και στον κινηματογράφο’. Μελέτη περίπτωσης: Το Σπιρτόκουτο του Γιάννη Οικονομίδη

Το κύριο ερευνητικό ερώτημα στην παρούσα ανακοίνωση αφορά στη λειτουργία των συμβάσεων και συγκεκριμένα στη λειτουργία της αφήγησης στο θέατρο και στον κινηματογράφο και στην από δεκαετίες διαλεκτική μεταξύ τους σχέση. Ως μελέτη περίπτωσης εξετάζεται η ταινία *Σπιρτόκουτο* (2002) σε σκηνοθεσία του Γιάννη Οικονομίδη και σενάριο του ίδιου και της Λένιας Σπυροπούλου. Η ταινία εξετάζεται σε αντιπαραβολή με τη θεατρική της μεταφορά από την ομάδα Θεάτρου *Γκραν Γκινιόλ* το 2017 στη Θεσσαλονίκη σε σκηνοθεσία του Στάθη Μαυρόπουλου και τη μεταφορά της υπό μορφή μιούζικαλ, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών το 2022 σε σκηνοθεσία Γιάννη Νιάρρου. Στην προσέγγιση πρόκειται να αναλυθούν συγκριτολογικά ταινία και παραστάσεις με ερευνητικά εργαλεία, πέρα από τη συναφή διεθνή βιβλιογραφία για τη μεταφορά φιλικών «κειμένων» στη σκηνή, το έντυπο και ψηφιοποιημένο γραπτό και οπτικό υλικό, και ανοιχτές συνεντεύξεις συντελεστών ταινιών και παραστάσεων.

Η **Ζωή Λύρα** κατάγεται από τη Θεσσαλονίκη. Ηθοποιός, σκηνοθέτης και θεατροπαιδαγωγός. Απόφοιτη του Τμήματος Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. με κατεύθυνση «Υποκριτική-Σκηνοθεσία». Μεταπτυχιακό Δίπλωμα ειδίκευσης στον τομέα «Παιδαγωγική του Θεάτρου». Υποψήφια Διδάκτωρ του τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών με ειδίκευση στη διακειμενική σχέση Θεάτρου – Κινηματογράφου. Συνεργάστηκε ως ηθοποιός με την Όπερα Θεσσαλονίκης, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, την θεατρική ομάδα «Angelus Novus» κ.ά. Ιδρυτικό μέλος της Θεατρικής Ομάδας του Εργατικού Κέντρου Θεσσαλονίκης και της πειραματικής Θεατρικής Ομάδας «Moment Drama». Ανήκει στη συγγραφική ομάδα οδηγού σπουδών της κατεύθυνσης «Υποκριτική Τέχνη Θεάτρου – Κινηματογράφου» των Δημόσιων ΙΕΚ. Εργάστηκε ως θεατροπαιδαγωγός στην πρωτοβάθμια και μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σχεδίασε και υλοποίησε θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα σε συνεργασία με: Εκδόσεις Μεταίχμιο, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Δημόσια ΙΕΚ, ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ, και στις Φυλακές: Διαβατά Θεσσαλονίκης, (Αντρική και Γυναικεία Πτέρυγα), Νιγρίτα Σερρών, Γρεβενά, Αγροτικές φυλακές

Κασσάνδρας, Δημόσιο ΙΕΚ Φυλακών Κορυδαλλού. Συνεργάζεται με την Εθνική Λυρική Σκηνή ως καλλιτεχνική εκπαιδύτρια στον τομέα «Υποκριτική» στο πρόγραμμα «Η όπερα Διαδραστικά στα σχολεία/ *Η ωραία Ελένη* του Όφενμπαχ» του Κορνήλιου Σελαμσή.

ΜΑΡΘΑ ΚΟΣΚΙΝΑ «Μαθήματα θεάτρου από σκηνής, σε παραστάσεις της θεατρικής σεζόν 2022-23»

Τα *Ζουβέ-Ελβίρα* του Λουί Ζουβέ (Θέατρο Πράξη Επτά, σε σκηνοθεσία Θόδωρου Γράμψα), *Μια άλλη Θήβα* του Σέρχιο Μπλάνκο (Θέατρο του Νέου Κόσμου, σε σκηνοθεσία Βαγγέλη Θεοδωρόπουλου) και *Ο Αμπιγιέρ* του Ρόναλντ Χάργουντ στο Θέατρο Τζένη Καρέζη, σε σκηνοθεσία Κώστα Γάκη είναι τρεις παραστάσεις που ανέβηκαν στις αθηναϊκές σκηνές τη σεζόν 2022-23, με θέμα το ίδιο το θέατρο και ήρωες τους επαγγελματίες του θεάτρου. Η έκθεση των θεατρικών συμβάσεων στο κοινό δεν είναι καινούργια. Μπορούμε να θυμηθούμε ήδη από τον *Άμλετ* του Σαίξπηρ τις οδηγίες προς τους ηθοποιούς (1602), την ανάλυση του Τρέπλιεβ για την ανάγκη νέων τρόπων έκφρασης μέσω του θεάτρου στον *Γλάρο* του Τσέχωφ (1895), τον σκηνοθέτη που προσπαθεί να δημιουργήσει ένα θεατρικό δράμα βασισμένος σε ένα διήγημα στο *Απόψε αυτοσχεδιάζουμε* του Πιραντέλλο (1929), αλλά και την αποδόμηση του λαμπερού κόσμου του θεάτρου στο *Σώσε* του Μάικλ Φρέιν (1982). Κι αυτά είναι μόνο μερικά από τα παραδείγματα από το παγκόσμιο δραματολόγιο.

Η ανακοίνωση μελετά τους λόγους, αλλά και τους τρόπους, με τους οποίους η θεματολογία αυτή παραμένει έως και σήμερα επίκαιρη, συνεχίζοντας να κεντρίζει το ενδιαφέρον συγγραφέων, σκηνοθετών και θεατών. Στα τρία έργα που προαναφέρθηκαν, δραματικά πρόσωπα είναι οι άνθρωποι του θεάτρου (συγγραφέας, ηθοποιός, αμπιγιέρ, διευθυντής σκηνής) και δραματικός χώρος αυτός της θεατρικής σκηνής, των παρασκηνίων, της δραματικής σχολής, του γραφείου. Η ανακοίνωση μελετά το πώς εκτίθεται στα τρία έργα η θεωρία του καλλιτέχνη, το πώς διατυπώνονται οι καλλιτεχνικές αξίες και πώς εκτίθενται οι πρακτικές και οι συμβάσεις του θεάτρου – με άλλα λόγια, το πώς η πρακτική του θεάτρου γίνεται μυθοπλασία. Παράλληλα, ιδιαίτερο βάρος δίνεται στις σκηνοθετικές επιλογές που υπηρέτησαν τα μηνύματα του κάθε έργου, μέσα από συγκεκριμένες αναφορές, αλλά και συνεντεύξεις με τους σκηνοθέτες. Τέλος, η ανακοίνωση δεν αγνοεί την πολύ σημαντική παράμετρο της υποδοχής των παραστάσεων από το κοινό και την κριτική.

Η **Μάρθα Κοσκινά** είναι απόφοιτος του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών, όπου και εκπονεί τη διδακτορική της διατριβή με αντικείμενο έρευνας την πολιτιστική πολιτική. Έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στο τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του ΕΚΠΑ (Πολιτιστική Επικοινωνία). Ως ερευνήτρια έχει εργαστεί στο Κέντρο Έρευνας και Πρακτικών Εφαρμογών του Αρχαίου Δράματος «Δεσμοί», ενώ έρευνες και επιστημονικά άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε βιβλία και επιστημονικά περιοδικά. Εργάστηκε επί σειρά ετών στο Τμήμα Επικοινωνίας του Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου (2010-2011 και 2016-2021) και υπήρξε υπεύθυνη του Τμήματος Δραματολογίου στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά (2022). Δουλεύει τακτικά με θιάσους θεάτρου και χορού ως ειδική συνεργάτης, δραματολόγος και υπεύθυνη Επικοινωνίας.

Παρασκευή, 29 Σεπτεμβρίου 2023

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

17:00-19:00, Αίθουσα Α1 (Κτίριο Εξαδακτύλου)

ΔΑΝΑΗ ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ «Συμμετοχικές Δομές Τέχνης ως Πλαίσιο Δημιουργίας Δημόσιου Χώρου και Χρόνου»

Η θεωρητικός των τεχνών R. Schneider ορίζει την πολιτική ως την ενσώματη πρακτική του να «παρουσιάζομαι [δημόσια] στους άλλους όπως εκείνοι παρουσιάζονται σε μένα» (2017), συνδέοντας την έτσι άμεσα με τις παραστατικές τέχνες. Με έναυσμα τις ιδέες της Schneider, το εργαστήριο θα επικεντρωθεί στη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο συμμετοχικές δομές τέχνης δύνανται να δημιουργήσουν δημόσιο χώρο και «δημόσιο χρόνο» (Κ. Καστοριάδης, 1997) μέσα από τις ενσώματες, αισθητηριακές διαδικασίες που προτείνουν.

Πολιτικοί φιλόσοφοι και αναλυτές σημειώνουν ότι σήμερα βιώνουμε μια δημοκρατία χωρίς «δήμο». Η έλλειψη αυτή εκδηλώνεται με την αδιαφορία των πολιτών για την πολιτική, τη μεγάλη αποχή από τις εκλογικές διαδικασίες, και τη διαρκή μεταβίβαση εξουσίας από εκλεγμένα όργανα σε απολιτικοποιημένους τεχνοκράτες. Την ίδια στιγμή, η φιλόσοφος C. Mouffe συζητά την κρίσιμη συμβολή της τέχνης στην προσπάθεια επανενεργοποίησης του δήμου. Μέσα από τις ενσώματες συνδέσεις καλλιτεχνικών και κοινωνικών δομών που προτείνει η τέχνη, σημειώνει η Mouffe, δημιουργούνται δημόσιες μορφές συλλογικών σωμάτων που διαταράσσουν τον «κανονικό» ρυθμό των πόλεων. Επανασυνδέοντας, έστω και σε φαντασιακό πλαίσιο, την πρακτική της δημοκρατίας με την υλικότητα του σώματος, προσεγγίζοντας πολιτικές πρακτικές μέσω των αισθήσεων, οι παραστατικές τέχνες δημιουργούν μικρο-κοινότητες ικανές να ανοίξουν χώρο σε νέα κοινωνικά μοντέλα συνύπαρξης, διαφορετικά από τα κυρίαρχα καπιταλιστικά, και να (ανα)κατασκευάσουν τον δημόσιο χώρο με τρόπο που διαφορετικά δεν είναι δυνατός. Όταν συμβαίνει αυτό, οι παραστατικές τέχνες καταφέρνουν να αποτελέσουν μια πράξη ‘public_ing’ (Θεοδωρίδου, 2022). Αντλώντας υλικό από την πολυετή καλλιτεχνική μου έρευνα πάνω στην πρακτική της δημοκρατίας, το εργαστήριο θα επιδιώξει να δομήσει μια τέτοια πράξη ‘public_ing’ μέσα από δημιουργικές διαδικασίες γραφής, σκέψης και κίνησης.

Η **Δανάη Θεοδωρίδου** είναι σκηνοθέτρια και ερευνήτρια των σύγχρονων παραστατικών τεχνών. Η καλλιτεχνική της έρευνα μελετά το «κοινωνικό φαντασιακό», την πρακτική της δημοκρατίας, και τον τρόπο που η τέχνη μπορεί να συμβάλλει στην ανάδειξη κοινωνικοπολιτικών εναλλακτικών μοντέλων συνύπαρξης. Διδάσκει στο Fontys University of Applied Sciences της Ολλανδίας και στο Τμήμα Θεάτρου του ΑΠΘ, επιμελείται ερευνητικά προγράμματα καλλιτεχνικής έρευνας, παρουσιάζει και δημοσιεύει την έρευνά της διεθνώς. Είναι μία από τις συγγραφείς του βιβλίου *The Practice of Dramaturgy: Working on Actions in Performance* (Valiz, 2017) και η συγγραφέας του βιβλίου *PUBLICING: Practising Democracy Through Performance* (Νήσος, 2022).

ΣΤΕΛΛΑ ΜΕΝΤΒΕΝΤΕΒΑ «Ψυχοσωματικοί κώδικες στην υποκριτική: Ένα βιοματικό εργαστήριο πάνω στο σταυροδρόμι του συστήματος κινησιολογικής ανάλυσης του Ρούντολφ Λάμπαν και της μεθόδου υποκριτικής του Μιχαήλ Τσέχωφ»

Συνδυάζοντας τα παραπάνω συστήματα, το δίωρο αυτό εργαστήριο επικεντρώνεται στην παρουσίαση και εξερεύνηση ενός συστηματοποιημένου ψυχοσωματικού κώδικα που χαρτογραφεί ένα ευρύ φάσμα σωματικών και συναισθηματικών ποιοτήτων, δίνοντας στον ηθοποιό και τον performer ένα πρακτικό εργαλείο για την ανάλυση και τη δημιουργία χαρακτήρων και θεατρικών αφηγήσεων.

Ο Ρούντολφ Λάμπαν παρήγαγε ένα σύστημα ανάλυσης της ποιότητας της ανθρώπινης κίνησης, όπως αυτή εκφράζεται μέσω των δράσεων μας. Ο κινησιολογικός κώδικας αυτής της μεθόδου βασίζεται πάνω σε τέσσερις παράγοντες κίνησης: τον χώρο, τον χρόνο, την δύναμη (βάρος), και την ροή, πάντα σε σχέση με την ψυχολογική τους αιτιολογία και τον ψυχολογικό τους αντίκτυπο. Ο Μιχαήλ Τσέχωφ δημιούργησε μία περίτεχνη μέθοδο υποκριτικής, κεντρική αρχή της οποίας είναι η εστίαση στην αισθητηριακή εμπειρία. Ο Τσέχωφ μας παρέδωσε ένα ψυχοσωματικό λεξιλόγιο παρόμοιο με αυτό του Λάμπαν, όπου οι κατηγορίες και οι περιγραφές των κινησιολογικών ποιοτήτων συχνά ταυτίζονται. Στην περίπτωση του Τσέχωφ, όμως, το λεξιλόγιο αυτό εφαρμόζεται όχι στην ενεργητική, αλλά στην παθητική κίνηση – δηλαδή στην ποιότητα των αισθήσεων που λαμβάνουμε από το περιβάλλον και από τον εαυτό μας.

Έπειτα από μία σύντομη εισήγηση πάνω στην ιστορία των δύο συστημάτων και την εφαρμογή τους στη διδασκαλία της υποκριτικής και της κινησιολογίας, το εργαστήριο θα καλέσει τους συμμετέχοντες να εξερευνήσουν μέσω της κίνησης τους αντίστοιχους κώδικες δράσης και αίσθησης και να εφαρμόσουν το λεξιλόγιο στη δημιουργία χαρακτήρων και σύντομων θεατρικών σκηνών. Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες θα λάβουν μία πρακτική εμπειρία της συσχέτισης μεταξύ των σωματικών δράσεων και των συναισθηματικών ή ψυχολογικών καταστάσεων, και θα δοκιμάσουν μία άμεση προσέγγιση στην ανάλυση και ενσάρκωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς καθώς και στην συναισθηματική σύνδεση με τον ρόλο και τη θεατρική δράση.

Το δίωρο εργαστήριο απευθύνεται σε ηθοποιούς και σκηνοθέτες, καθώς και δασκάλους υποκριτικής και κινησιολογίας, αλλά μπορεί να παρακολουθηθεί από κάθε ενδιαφερόμενο με διάθεση για κίνηση και σωματική εξερεύνηση.

Η **Στέλλα Μεντβέντεβα** είναι κάτοχος πτυχίου του Τμήματος Θεάτρου του Α.Π.Θ. και διδακτορικού τίτλου πάνω στο Ευρωπαϊκό Θέατρο από το Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου, με θέμα διατριβής τα πρώιμα έργα του Λεβ Βιγκότσκι. Επίσης, έχει εκπαιδευτεί ως δασκάλα και επιμελήτρια θεατρικής κίνησης στο Royal Central School of Speech and Drama του Λονδίνου (MA in Movement Teaching and Directing) και έχει διδάξει στα προγράμματα MFA in Physical Theatre της Accademia dell'Arte (Αρέτσο), στο Royal Central School of Speech and Drama και Drama Centre, Saint Martin's College (Λονδίνο) και στο City University of New York. Ακόμα, έχει διατελέσει Διευθύντρια Σπουδών του Προπτυχιακού Προγράμματος της Accademia dell'Arte και ως Παιδαγωγική Συντονίστρια του προγράμματος MFA in Physical Theatre, του ίδιου ιδρύματος. Το έργο της συνδυάζει την ιστορική και θεωρητική έρευνα πάνω στη θεατρική τέχνη (ρωσικές πρωτοπορίες, πολιτικό θέατρο, ψυχολογικοί μηχανισμοί της θεατρικής δημιουργίας και πρόσληψης) με την πρακτική διδασκαλία των ηθοποιών (σωματικό θέατρο και κινησιολογία).